

Militaire Spectator.

De MILITAIRE SPECTATOR verschijnt maandelijks, in Nos. van 3 vellen druks; zoodat de Jaargang uit 36 vellen druks (behalve de bijvoegsels die gratis geleverd worden) bestaat, en voor f 6,25, uitgenomen de platen en kaarten, welke afzonderlijk betaald worden, aan de respectieve geabonneerden wordt afgeleverd. Aan de geabonneerden in de Nederlandsche Overzeesche Bezittingen, wordt de Jaargang, uit hoofde van de 40 pCt. rabat voor transport-, assurantie- en commissie-gelden, tegen de betaling van f 8,50 afgeleverd.

Men abonneert zich bij alle Post-Directeuren en Boekhandelaren door het geheele Koninkrijk. Alle inzendingen voor dit Militaire Tijdschrift bestemd, geschieden vrachterij aan de Uitgevers BROESE & COMP. te Breda, of aan den Directeur, den kapitein VAN RIJNEVELD, van de rijdende artillerie, te Breda, met het opschrift: voor den Militairen Spectator.

DE ACHTSTE OCTOBER

1840.

En faisant des heureux, un roi l'est à son tour.
VOLTAIRE. Oedipe.

Een nieuw tijdvak is voor Nederland aangebroken: het voorledene is daárheen, en, met een dankbaar gevoel terugziende op hetgeen geschied is, mogen onze landgenooten in het algemeen, maar het leger in het bijzonder, de toekomst begroeten met blijde hoop en verwachtingen.

De voorwaarden, onder welke Neêrlands Veldheer de teugels van het koninklijk bewind, uit de handen van Hoogstdeszelfs Vader, onzen nu voormaligen geliefden Koning, heeft overgenomen, en waarmede Hoogstdezelve zich gesteld heeft aan het hoofd des Vaderlands, zija te lezen in de Proclamatie, zoo eenvoudig van aard, doch zoo uitgestrekt in betekenis, en zoo vol van wijze bedachtzaamheid op de gewigtige taak, die te aanvaarden was. Het is eene dier oorkonden, die, om vorm en uitdrukking, waardig is in te nemen de eerste bladzijde der Geschiedenis van het tijdvak, dat door eene even zeldzame als onverwachte gebeurtenis in het leven is geroepen. Zij belooft eenheid bij het grondwettig gezag, klem in de behartiging der Vaderlandsche belangen, en, in de betrachting der staatsbeginselen, zuiverheid van geloof en toewijding aan het Algemeene welzijn.

Doch ook voor de geschiedenis van het Vaderlandsche krijgswezen is eene nieuwe reeks van in te vulene bladzijden opgelegd. Het leger heeft een aandeel gekregen in de hoopvolle toekomst, die het geliefde Vaderland verbeidt. Dat aandeel is groot,

is bemoedigend; het is geteekend met krachtige trekken in de hier volgende dag-order aan het leger:

DAG-ORDER:

Generaals, Officieren van alle rangen, Onder-officieren en gij Soldaten en Schutters!

De gewigtige gebeurtenissen van gisteren zijn u allen thans bekend gemaakt.

Gij hebt den eed van trouw aan Mij afgelegd, en voor het eerst verschijn Ik als Koning in uw midden; maar steeds ook nog als uw Opperbevelhebber, daar de betrekkingen die tusschen u en den Veldmaarschalk bestonden niet door mij worden nedergelegd; want de Koning, zoo lang God Hem daartoe de krachten geeft, is in tijden van gevaar, de ware leidsman Zijner krijgshanden, en in tijd van vrede, hun toeverzigt, — de Vader die voor hen zorgt; — maar daarentegen ook verwacht Ik, als Koning, voortdurend van u allen, trouw, handhaving van krijgstucht en een onafgebroken streven, bij tijden van rust en vrede, om u te bekwamen tot den krijg.

Hebt dan nogmaals hier een warmen dank voor uwe vroegere onder Mijne oogen gepleegde daden, die nooit door uwen Koning kunnen of zullen vergeten worden.

WILLEM.

De eerste zielsopwelling van het nieuwe Koninklijke hoofd van den Staat, was liefde voor het algemeen, — de tweede bevatte de uitdrukking wat er in dat Veldheers binnenste woont: gehechtheid aan Zijne krijgers, die Hij aangevoerd heeft ter overwinning in de bange tijden van Junij 1815 en in de Augustus-dagen van het jaar 1831.

De lauweren van den persoonlijk behaalden krijgshoerom beschaduwden de juweelen der kroon, die Hem thans dekt, en die Hem met onverbreekelijke banden aan den grond Zijner geboorte bindt. Op dat onverdorpe sieraad van het koninklijk hoofddeksel mag het leger trotsch zijn; het mag er zich op beroemen; want deszelfs bloed, heeft met dat des Konings den

grond gedrenkt waarop die lauweren gekieemd, en waarop zij geplukt zijn. Zij vormden de bron van de liefde en dankbaarheid welke het Nederlandsche volk den Kroonprins, den Veldheer der Nederlanden, den Koninklijken WILLEM VAN ORANJE heeft toegedragen; — zij zullen steeds de keten uitmaken, waarmede het voorledene aan de toekomst zal gehecht worden.

Ontbonden van den eed van getrouwheid aan onzen Koning WILLEM FREDERIK, GRAAF VAN NASSAU, is het leger echter niet ontslagen van de dankbaarheid die het aan Hoogstdenzelve verschuldigd is. Zij bloeije altijd even groen en frisch, en doe den boezem der edelaardige Nederlandsche soldaten overstroomen van reine en zuivere gewaarwordingen. En waarom zou het leger geene geurige rozen kweken en strooijen op het pad, dat de grijze monarch zoo krachtvol heeft afgewandeld, hoezeer het met doornen als bezaaid was? In eene hoogere en meer van het leger afgescheidene betrekking, kon Zijne Majesteit niet alles zoo kennen, als onze Veldheer, onze tegenwoordige Koning, die personen en zaken meer nabij, en als ware het, door inwoning bij het leger, heeft kunnen doorgronden. Op die inwoning, op die kennis, welke Z. M. WILLEM II zal noch kan vergeten, grondt zich de hoop van het Nederlandsche leger; zij waren de bewerkers van het warme gevoel waarmede het den eed van trouw en gehechtheid aan Hoogdeszelfs koninklijken persoon zwoer, en waarin het den zoo zeldzamen uitroep van dankbaarheid en onwankelbare trouw konde strengelen van: LEVE WILLEM I IN HET ONGESTOORDE GENOT EENS GELUKKIGEN OUDERDOMS! LEVE WILLEM II IN HET VOORUITZIGT EENER IN ZEGEN RIJKE REGERING!

Breda, den 8. October 1840.

NOTITIEN

VAN EENIGE BIJZONDERHEDEN DER DOOR DE ENGELSCHEN EN FRANSCHE TROEPEN GEVOERDE BELEGERINGEN VAN SPAANSCHEN VESTINGEN, IN DE JAREN 1808—1815.

(Vervolg van N°. 5.)

Tweede belegering van Badajoz door de Anglo-Portugese troepen in 1811.

Nadat het verbondene leger eenige voordeelen bij Albuera, op het legerkorps van *Soult* behaald had, rukte de hertog

van *Wellington* andermaal Elvas binnen, — vast besloten, om het beleg van Badajoz te hervatten. De veld-oorlog die middelerwijl gevoerd werd, maakte nogmaals eenen bekorten aanval noodzakelijk; evenwel had men elf dagen noodig, om de toebereidselen daarvoor in gereedheid te brengen.

Op den 22sten Mei werd het plan van aanval vastgesteld, zijnde nagenoeg met het eerste overeenkomstig, doch waarbij men de vroeger opgemerkte gebreken zoude trachten te ontwijken. De middelen tot den aanval werden dien ten gevolge vermeerderd; de Portugesche kanonniers werden bij Engelsche artillerie-kompagnien ingedeeld; naast de eerste batterij zoude eene tweede gebouwd worden, om het vuur uit het kasteel in bedwang te houden, terwijl deze batterijen, met die voor bruggenhoofd, door eene loopgraaf zouden vereenigd worden. Genoemde werken moesten gelijktijdig outgind worden.

De vesting werd op den 18den Mei op den linker, en op den 23sten daaraanvolgende, op den rechter oever ingesloten. Het belegerings-materieel was in de depôts aangebragt, en bestond alsnu uit:

Voor den aanval op Christoval.

12 Kanons à 24 ℄.

4 » à 16 —

2 Houwitsers à 8 d^m. De affuiten ingerigt om aan dezelfde 50° elevatie te kunnen geven.

Voor den aanval op het kasteel.

14 Kanons à 24 ℄.

2 Houwitsers à 8 d^m.

2 » à 10 — als de vorige.

Het overige materieel bestond uit 3500 pionniers-gereedschappen, 60,000 zandzakken, 600 schanskorven, eenige fachinen en toereikend houtwerk. Dit materieel was uit Portugesche magazijnen ontvangen. Voor het fort zouden 3000, en voor het kasteel 12000 man aangewend worden.

Alles tot den aanval gereed zijnde, zoo werd in den nacht van den 29sten Mei de valsche aanval tegen Pardaleras, met 500 arbeiders begonnen en voortgezet. In den nacht van den 30sten op den 31sten Mei, geschiedde de opening van den waren aanval. Eene paralel van 1500 passen uitgestrektheid, werd met 1600 arbeiders en 1200 man bedekking, voor het kasteel geopend. Tegen Christoval werden 1200 arbeiders en 800 man bedekking gebezigd. De laatste aanval werd dadelijk door de belegerden ontdekt en beschoten; die tegen het kasteel bleef tot aan den morgenstond verborgen.

De bestemming der aanvals-batterijen was als volgt:

De batterij n°. 1 voor 3 kanons à 24 ℄, gerigt tegen de defensien van het kasteel.

» n°. 2 voor drie kanons à 24 ℄ en twee houwitsers à 8 d^m. op 480 passen, om de flank

van het fort in bres te leggen; de houwitsers tegen de defensie van het fort.

De batterij n°. 3 voor vier kanons à 24 $\mathcal{E}$, tegen de defensie van het fort, gelegen op 920 passen afstands.

n°. 4 Voor vier kanons à 16 $\mathcal{E}$ en twee houwitsers à 10 d^m, als mortieren te gebruiken, op 840 passen, tegen het bruggenhoofd, in de verlenging der brug, tegen de uitvallen.

n°. 5 In de vlakke tegen het kasteel voor veertien kanons à 24 $\mathcal{E}$; vier houwitsers van 8 d^m, en vier houwitsers van 10 d^m; de kanons om eene bres in den muur te maken; de houwitsers tegen de defensie.

In den nacht van den 2den op den 5den Junij werden deze batterijen gewapend, zoodat zij hun vuur gelijktijdig in den vroegen morgen konden openen. Reeds dadelijk werd de oude muur van het kasteel en de bekleedde flank van het fort Christoval, door het hevige vuur der Engelschen, sterk beschadigd. De belegerden zaten echter ook niet stil, en namen eenig overwigt in vuur, daar het hen gelukt was, om een schietkat in het kasteel, boven de reeds vroeger aangelegde batterij, op te werpen, ingerigt voor vijf kanons à 24 $\mathcal{E}$; gepaard met den aanleg eener batterij van vier kanons à 12 $\mathcal{E}$ in de voorgeschoven lunette St.-Roch, om den aanval in de vlakke te echarperen en in den rug te vatten. Dien dag loste de Fransche bezetting 2980 kanonschoten. De bres in Christoval, die zich reeds tamelijk begon te vormen, werd in den avond door 40 sappeurs en 100 infanteristen, geheel weggeruimd, en wel met het geringe verlies van 5 gewonden, — een teeken dat de Engelschen verzuimd hadden, om de begonnen bres, gedurende den nacht met blikkendozen te beschieten en met granaten te bewerpen.

Van wederzijden werd er in dezelfde rigting, gedurende den 4den, 5den en 6den dag, doorgevuurd; doch des nachts ruimden de Franschen telkens de bres op, in weerwil van het nu hevige (maar slecht gerigte) kartetsvuur der aanvallers. In den avond van den 6den had men zelfs achter de bres, in de flank van Christoval, eene borstwering van zandzakken, wolbalen en fachinen gebouwd; voor de bres waren Spaansche ruiters geplaatst, terwijl de borstwering achter de bres met keursoldaten bezet was, zijnde elk soldaat met 5 geweren voorzien; — vier tienduims bommen lagen op de borstwering gereed om op de bestormers te werpen.

Bij den aanval tegen het kasteel (in de vlakke) had men intusschen eene nieuwe batterij begonnen. Hier echter bemerkte men zeer spoedig, dat de Franschen partij hadden ge-

trokken van den ondoelmatigen aanleg der belegerings-werken, die én uit de lunette St.-Roch én uit het fort Christoval geënfleerd werden. Daarin moest men alsnu door traversen voorzien. Ook ontdekte men, dat de metalen Portugesche kanons niet bestand waren tegen het levendig vuur dat men er uit maakte, terwijl men tevens begon in te zien, hoe noodzakelijk het in een beleg is, om de aangevallene werken te envelopperen en van alle zijden te beschieten; dit gaf aanleiding tot de verlenging der parallel voor het kasteel en tot den bouw eener vleugel-batterij voor drie kanons à 24 $\mathcal{E}$.

Bij het vallen van den avond, werd de bres in de flank van het fort, door eenen Engelschen ingenieur onderzocht en beklimbaar geacht. Dien ten gevolge werden er 180 keursoldaten bestemd om dezelve te bestormen. Eerst te middernacht, toen de belegerden de bovenvermelde voorzorgen genomen hadden, kwam de voorhoede, 25 man sterk en door een luitenant der genie geleid, aan den uitspringenden hoek der gracht aan, alwaar de palissaden waren weggeschoten. Door de belegerden tijdig genoeg ontdekt, werd deze voortroep, door het kartetsvuur van drie achter de bres geplaatste veldstukken en door een zeer goed gerigt geweervuur, afgeslagen. De Engelschen verzamelden zich echter en drongen nu weder snel voortwaarts, sprongen over de 150 ellen hooge contre-escarp in de gracht, en kwamen zoodoende aan den voet der bres, toen zij te laat bespeurden, dat dezelve opgeruimd en goed voorzien was. Hier moesten zij het hevige geweervuur der grenadiers doorstaan, terwijl de afrollende bommen, die met vier te gelijk, te midden der stormers sprongen, en de groote stukken steen, welke de bresverdedigers naar beneden slingerden, hen eindelijk noodzaakten af te deinzen. Deze storm kostte den Engelschen 12 dooden en 900 zwaar gekwetsten; de bresverdedigers leden slechts een zeer gering verlies, namelijk van 1 dooden en 4 gekwetsten.

Den daarop volgenden dag maakten de belegeraars, uit het nog bruikbare geschut, een levendig vuur, zoowel op de bres in het fort Christoval, als op den muur van het kasteel, waarvan de bres zich tamelijk goed begon te vormen. De verdedigers werkten echter bij herhaling aan de opruiming van de bres. Den 8sten vuurde men op dezelfde wijze, terwijl men tevens toebereidselen maakte, om andermaal de bres in het fort Christoval te bestormen. Daartoe werd eene kolonne van 200 man gevormd, met eene voorhoede van 25 vrijwilligers. De ondervinding, bij den vorigen storm opgedaan, raadplegende, had men aan de voorste manschappen zes stormladders van 7 à 8 ellen lengte, medegegeven. De bezetting was echter op hare hoede en had voorzorgen genomen: Twee honderd uitgezochte manschappen, ieder met drie geweren voorzien, waren achter en rondom de bres geplaatst; 50 bommen van

12 d^m. lagen op de bekroonde bres gereed, terwijl zij eenige kisten met granaten en buskruid zoodanig gesteld hadden, dat ze zeer gemakkelijk aangestoken en in de gracht konden geworpen worden. Brand-fachinen en pikkransen, stroobossen in pik en olie gedoopt, waren mede in gereedheid.

Onder zoodanige omstandigheden werd de storm nogmaals, langs het open veld, en onder het kruisvuur van het fort en het bruggenhoofd ondernomen; doch met nog minder goed gevolg dan de eerste keer. De Engelschen — het is waar — stortteden zich moedig in de gracht en op de bres, doch het verschrikkelijke geweervuur en de menigte van bommen, granaten, springende kruidkisten en andere vuurwerken, maakten eene groote verwoesting te midden van de naauw zamengedrongene stormers. De twee geleidende genie-officieren werden reeds dadelijk doodgeschoten en na een hevig gevecht van een half uur, telden de aanvallers 40 dooden en 100 zwaar gekwetsten. In de grootste verwarring bereikten de overschietende de loopgraaf, nadat zij onderweg nog een aanmerkelijk verlies ondergingen, door het kruisvuur der beide gedetacheerde werken.

De hertog van *Wellington* vernemende den ongelukkigen uitslag dezer tweede onderneming, en tevens dat het grootste gedeelte van het metalen belegerings-geschut onbruikbaar was geworden, besloot altoen om andermaal het beleg op te breken. De tijding van de nadering der legerkorpsen onder *Marmont* en *Soult*, deed de nitvoering verhaasten.

De verbondenen verloren in dit beleg 9 officieren en 109 man aan dooden, en 25 officieren en 542 man aan gekwetsten. Tegen de vesting en forten waren verschoten:

14,569 kogels à 24 $\mathbb{W}$.
1,154 " " à 16 —
641 kartetsen.
702 granaten van 10 d ^m .
2,079 " " 8 d ^m .
80,000 N. p. buskruid.

Hier had men, even als bij het vorige beleg, weder ongedekt, uit de eerste parallel de bres willen bestormen, en de mogelijkheid van de opruiming der bressen niet willen inzien. Het gebrek aan eenen genoegzamen voorraad pionnier-gereedschappen en aan geoefende sappeurs, was mede eene van de hoofdoorzaken, waarom men de naderingswerken niet tot aan het glacis had voortgezet, iets dat men in den nu besteedden tijd van 31 Mei tot 12 Junij had kunnen doen. De Engelschen zagen nu andermaal de noodzakelijkheid in, om het opruimen der bressen door geweervuur uit nabij gelegene werken te moeten beletten; als ook, dat een storm geen kans van te slagen aanbiedt, wanneer men de bresverdedigers niet van achter de werken, door een goed gerigt geweervuur, kan in bedwang houden.

Derde belegering van Badajoz door de Engelsche troepen in 1812.

Nadat het verbondene leger Ciudad-Rodrigo, in Januarij van het jaar 1812, ingenomen en in verdigings-toestand gebracht had, besloot *Wellington* de derde belegering van Badajoz te ondernemen. De voorbereidselen daartoe werden zeer geheim ondernomen, terwijl het geschut en het overige belegerings-materieel, voor eene verdichte bestemming, te Lissabon ingescheept, doch later op kleine vaartuigen naar Alcaer do Sol overgebracht werd, van waar het gemakkelijk naar Elvas konde vervoerd worden.

Op den 16den Maart was men daarmede gereed, terwijl er vier mijlen benedenwaarts van de vesting, eene pontonbrug over de Guadiana werd geslagen. Na deze inleiding werd de vesting aan alle zijden, zonder tegenweer ingesloten.

Bij de verkenning der werken, overtuigden zich de Engelsche ingenieurs, dat de Franschen, sedert het laatste beleg, den tijd uitmuntend hadden besteed, en dat zij voornamelijk hadden gewerkt aan die gedeelten, die vroeger tot front van aanval gediend hadden. Het fort Christoval was geheel hersteld en het glacis zeer opgehoogd, om het gezigt op den escarp-muur geheel te belemmeren. Voor het fort, juist op de plaats alwaar de Engelschen in het vorige jaar hunne bres-batterij aangelegd hadden, was nu eene lunette opgeworpen met grachten, welke door middel van petards in den rotsgrond waren gemaakt en die eene diepte van 4,50 ellen hadden. Deze lunette bestreek de omliggende hoogten, en maakte een afzonderlijk beleg noodzakelijk.

De bressen in den muur van het kasteel waren eveneens geheel hersteld. Op deszelfs terre-plein had men een aarden retranchement opgeworpen, om hetzelfde te defileren tegen de hoogte van Christoval, als dit fort genomen werd; eene nieuwe batterij tegen dat fort gerigt, had de verdediging van dit punt in eenen ontzagwekkenden toestand gebracht. De kleine rivier Rivellas was door eene sluis, achter de lunette St.-Roch, afgedamd en had eene vrij breede en diepe inundatie aan de noordzijde bewerkt, waardoor het kasteel nog beter verdedigd werd. Het fort Pardeleras was mede geheel hersteld en van eenen gecreneleerden muur in de keel voorzien, terwijl men eene dubbele caponnière gemaakt had, om dat fort met de vestingwerken te verbinden. De bedekte weg was op nieuw gepalissadeerd. De zuidelijke en oostelijke fronten, die als de zwakste beschouwd werden, waren mede goed voorzien, terwijl een der ravelijnen geheel voltooid en de andere bruikbaar gemaakt waren. Dit gedeelte was door vele T en klaverblad-mijnkamers versterkt, terwijl men in de drooge grachten eene doorlopende cunette van 1,60 ellen breedte en 1,60 diepte

gemaakt had, die men door middel eener bron van water voorzien had.

Het materieel van de vesting was vermeerderd geworden door het geschut en de krijgsbehoefden, welke de Franschen in Campo-Mayor genomen hadden. In de bastions en op de courtines had men vele traversen opgeworpen, terwijl men overal bezig was geweest om schietgaten te vullen, andere in te snijden en tijdelijk te dekken. De artillerie was ook ijverig werkzaam geweest aan het maken van allerhande verdedigings-middelen voor de bressen, die bij de vorige belegeringen zoo vele goede diensten in het fort Christoval bewezen hadden; eene menigte Spaansche ruiters, uit kavallerie-klingen zamengesteld, waren in gereedheid.

Deze verkenning en ingewonnene berigten, deden besluiten, om alsnu het fort Piccurina aan te vallen; dit fort weg te nemen, zich aldaar vast te nestelen, om er eene bres-batterij in aan te leggen tegen het bloot gelegene bastion La Trinidad, ten einde deszelfs regter face, een gedeelte der courtine, en de flank van het bastion Santa Maria, welke de eerstgenoemde face bestreek, in bres te leggen.

Het belegerings-materieel bestond uit:

16 Kanons à 24 $\mathcal{L}$.

20 " à 18 "

16 IJzeren houwitzers à 24 $\mathcal{L}$.

5000 Stuks pionniers-gereedschappen.

80,000 Zandzakken.

1200 Schanskorven.

700 Fascinen en het benodigde timmerhout.

Behalve de luitenant-kolonel-ingenieur *Fletscher*, waren er nog 19 officieren der genie beschikbaar, benevens 120 man voor de sappeur-dienst, geoefende infanteristen, en 105 man militaire handwerkslieden. Het belegeringskorps was 16,000 man sterk.

In den nacht van den 17den op den 18den Maart werden de loopgraven voor het gedetacheerde werk Piccurina geopend. Hiertoe waren 1800 werkers en eene bedekking van 2000 man bestemd. De plaats voor de opening aangewezen, was slechts op 190 passen van den bedekten weg van het fort gelegen, en daarom had men de bedekking niet vóór-, maar achterwaarts van de arbeiders geplaatst. De communicatie van deze parallel was op eene lengte van 2000 passen getraceerd. De kolonnen arbeiders, door de duisternis verdwaald zijnde, kwamen er maar 600 op de plaats, die in dien nacht de parallel over eene uitgestrektheid van 720 passen ontginden. In weerwil van de nabijheid van het werk, werd deze arbeid niet dan bij het aanbreken van den dag ontdekt, toen men zich reeds 1 el diep en 1,16 ellen breed had ingegraven. Meer dan 1800 man arbeiders kwamen in den volgende nacht aan het werk, onder bedekking van 1800 man, om de begonnen wer-

ken te voltooijen, dezelve regts te verlengen en twee batterijen te bouwen; de eerste voor drie kanons à 18 $\mathcal{L}$ en drie ijzeren houwitzers, de tweede voor vier kanons à 24 $\mathcal{L}$, beiden tegen Piccurina gerigt. De vorige werkers werden door 1400 man afgelost. Zoodra nu de verdedigers de zekerheid hadden omtrent de keuze van het front van aanval, werden de werken aan die zijde behoorlijk voorzien en verder bewapend. Het gedetacheerde werk Piccurina, vooreerst het meeste blootgesteld, lag op eene hoogte, omtrent 550 ellen van den hoofdwal verwijderd. Het was niet bekleed; de escarp bijna loodrecht, door eene soort van zeer harde pijpaaarde gevormd, was, wel is waar, gefraiseerd, doch had slechts 5,50 ellen hoogte. De Franschen hadden echter reeds vroeger de gracht uitgediept, en eene soort van casemat gegraven, onder den bedekten weg, bij de ronding der contre-escarp, van voren gesloten door eenen gecreneleerden muur, voor revers-vuur in de gracht; deze galerij was voor 24 man ingerigt. Een reduit van schanskorven en palissaden, was bij de saillant, inwendig van het werk gemaakt. Uithoofde men den aanval niet aan die zijde verwacht had, hadden de belegerden in den beginne weinig artillerie-vuur op de ontginde loopgraaf kunnen rigten, zoodat de Engelschen vrij goed konden voortwerken. Zij begingen echter den misslag van den regter vleugel der parallel niet genoegzaam te dekken, of daar ter plaatse veldgeschut in gereedheid te hebben, van welken misslag de Fransche opperbevelhebber *Philippon* partij trok.

Op den 19den Maart deed de bezetting, dien ten gevolge, eenen uitval, tegen 1 ure des middags, ter sterkte van 1000 man infanterie, 40 kavalleristen, en 100 sappeurs en mineurs. Achter de lunette St.-Roch snel te voorschijn komende, renden de kavalleristen om den regter vleugel der parallel, terwijl 100 man uit Piccurina, den linker vleugel aanvielen; de overige snelden op het centrum los. De Engelschen werden volkomen verrast en teruggedreven, en een groot gedeelte hunner werken toegeworpen. Het detachement kavallerie kwam tot in het depôt der bekleedings-bouwstoffen, waar het de verwarring verbreidde. De bedekking kreeg eindelijk versterking, en drong daarmede even snel voorwaarts als zij teruggeweken was, waartegen de Franschen zich te lang staande hielden, zoodat zij in zeer korten tijd een verlies van 15 officieren en 167 man leden, en eenigzins wanordelijk terugtrokken. De Engelschen hadden 150 man en een 200 stuks pionniers-gereedschappen verloren, welke de Franschen hadden medegenomen (1).

De vernielde werken werden dadelijk hersteld, en de eer-

(1) Deze uitval wordt hier eenigzins omstandig medegedeeld, ter aanwijzing van de misslagen die hier begaan werden.

ste parallel in de volgende dagen aanmerkelijk uitgebreid, terwijl men den bouw van drie enfilée-batterijen met ijver voortzette. Een dezer batterijen voor de zes kanons à 24 C , de andere voor vier kanons à 18 C en de derde voor vijf ijzeren houwitzers van 24 C , waren bestemd, om twee faces van twee bastions in het front van aanval, en de lunet St.-Roch te bestrijken. Intusschen hadden de Engelschen weder verzuimd om zich tegen het enfilade-vuur te waarborgen, waarvan de Franschen op den rechter oever der Guadiana gebruik maakten, aldaar des nachts eene borstwering voor licht geschut opwierpen, en de parallel in eene strekking van 1700 passen hevig bestreken.

De belegerden werkten ook met den meesten ijver aan een retranchement achter het geheele front van aanval, terwijl zij vóór de courtine, welks muur tot op den zool gezien konde worden, een aarden wal opwierpen, om de escarp eenigzins te dekken. Men werkte ook aan eenen bedekten toegang tot de lunette St.-Roch, omdat men de communicatie der bezetting dier lunette met de vesting van buiten te veel konde zien. Het ontbrak echter aan tijd en aan materialen, om eene behoorlijke bovendeckking te krijgen, en daar het toch meest te doen was, om het gezigt op de troepen-bewegingen weg te nemen, zoo kwam de genie op den inval, om over de caponnière eenige zeilen te spannen, welke list door de Engelschen niet ontdekt zijnde, volkomen aan de verwachting beantwoordde. De Franschen begonnen dadelijk bij den aanleg der aanvals-enfilée-batterijen, die achter de parallel gebouwd werden, eenige kanons à 24 C , op de aangevallene courtine te plaatsen, om die batterijen met direct vuur te bekampen.

Op den 23sten openden de Engelschen de schietgaten hunner gereed gemaakte batterijen achter de eerste parallel, en begonnen met 29 vuurmonden de vestingwerken te beschieten. Het saillant van de lunet Piccurina leed dadelijk zeer veel, zoodat de Engelschen reeds toebereidselen maakten om dezelve in den naderenden of volgende nacht te bestormen. Hiervan kreeg de bezetting lucht, en werkte van hare zijde om den storm te ontvangen. Dezelfde maatregelen, die in het vorige beleg, bij den storm van Christoval, zulke uitmuntende uitkomsten hadden gegeven, werden ook hier genomen; — de galerij onder de contre-escarp, was zoo goed als gereed en bezet, terwijl men druk bezig was aan het graven van drie fougassen onder het glacis van dat saillant.

De Engelsche bevelhebber, door eenen overlooper van laatstgemelden arbeid onderrigt, als ook dat het geschut in de lunet gedemonteerd was, beval dadelijk, nog in dienzelfden nacht (van 25 tot 26 Maart, de 9de nacht na de opening der loopgraaf), de lunette Piccurina met storm te nemen. Daartoe werden 400 man infanterie uitgezocht en in twee kolonnen ver-

deeld; ieder dezer kolonnen zoude worden voorafgegaan door een detachement van 12 sappeurs als ladderdragers. De eene kolonne zoude uit den linker vleugel der parallel, de andere op eenen even grooten afstand van de verlengde kapitaal, uit het midden der parallel uitbreken. Eene reserve van 100 man werd in de verlengde kapitaal gesteld, belast om in die rigting voorwaarts te rukken tegen het saillant. De linker kolonne zou de lunet rechts omtrekken en dezelve in de keel bestormen. De rechter kolonne moest dezelve links omtrekken, in de rigting van de verbinding met de lunet St.-Roch, aldaar 100 man doen post vatten, om de soutiens af te snijden, terwijl de overige 100 man tot ondersteuning van den keel-aanval zoude dienen.

In de lunette was alles voorbereid, en het vernielde met wolbalen hersteld. Twee honderd man was er in bezetting.

Tegen 10 ure had het signaal tot den storm plaats; de beide vleugel-kolonnen rukten voorwaarts; de linker bereikte onverwachts de keel, doch juist toen de sappeurs de palissaden wilden omverrehouwen, stegen er twee vuurpijlen uit de lunet op, op welk teeken de artillerie van den hoofdwal een verschrikkelijk vuur op de stormers maakten. De beide kolonnen moesten alsnu wijken, doch de rechter vleugelkolonne wierp zich in de niet bestreken gracht, en besteeg aldaar met ladders de borstwering, gelijktijdig met de reserve-kolonne, die inmiddels was vooruitgerukt en het saillant beladderde. De generaal *Kempt*, die in de loopgraaf bevel voerde, had de laatste kolonne geleid en was mede een van de eerste op de borstwering der lunette. Alle de maatregelen door de bezetting genomen, en die waarschijnlijk meer dan voldoende zouden geweest zijn, om den storm even bloedig af te slaan als vroeger bij Christoval, waren oogenblikkelijk verlamd, omdat de artillerie der bezetting het hoofd verloor, geene der gereedliggende bommen en kisten met granaten ontstak, en zich onder de infanteristen mengde, en de geweren greep die geladen op de borstwering in reserve lagen. De even stoutmoedige als goed geleide en wel uitgevoerde stormende beweging, werd daardoor met de gelukkigste uitkomst bekroond. Binnen het werk werd echter met hevigheid gevochten, doch de bezetting kon nu niet door de artillerie van den hoofdwal ondersteund worden. Een officier met 50 man (Hessen) maakte zich ruim baan, drong door de Engelschen heen en kwam behouden in de lunet St.-Roch. De kommandant werd met 80 man gevangen genomen, de anderen waren neergestooten. De overwinnaars telden 4 officieren en 50 man aan doden en 25 officieren en 250 man aan gekwetsten. Dit bloedig verlies was voornamelijk geleden bij den mislukten keel-aanval, onder het bestrijkende artillerie-vuur der vesting. De Franschen hadden in dien tusschentijd wel beproefd om een

bataillon ter ondersteuning van de lunet af te zenden, doch te laat had men dezen maatregel bevolen, zoodat de uitvalende troepen met verlies van 20 man, moesten terug keeren.

De Engelschen trokken dadelijk partij van hunne overwinningen, maakten zich logementen in de veroverde lunet, voltooiden de communicatiën en breidden hunne werken aanmerkelijk regts uit. Terzelfder tijd bouwden zij in en aan de keel van Piccurina, eene batterij (links van de keel) van twaalf kanons à 24 $\mathcal{E}$, om de rechter face van het linker aangevalen bastion in bres te leggen; eene batterij (in de keel) voor acht kanons à 18 $\mathcal{E}$, om de linker flank van het rechter aangevalen bastion door te breken, en eindelijk eene batterij (mede in de keel) voor vier ijzeren houwitzers van 24 $\mathcal{E}$, tot bestrijking der gracht voor de bres. De Franschen bragten, om dezen arbeid te bekampen, op het rechter collaterale bastion, acht kanons à 24 $\mathcal{E}$ in batterij, doch het werk was reeds te ver gevorderd, om veel schade te kunnen doen, en daarbij had deze batterij geene te gunstige ligging.

Het had de *enfilade*-batterijen (die met de gewone ladingen vuurden) niet kunnen gelukken, om het vuur der belegerden te dempen. De Engelschen waren te zeer ingenomen met de vernielende zware ladingen, dan dat zij het ondoelmatige daarvan inzagen, en niet de voorkeur gaven aan het ricochet-vuur. Van daar dan ook, dat de sappen-hoofden voor de lunet St.-Roch, dikwerf door de Engelschen moesten verlaten worden, uit hoofde de Franschen daarop ongestoord een juist gerigt vuur konden onderhouden.

Intusschen zagen de Engelschen de noodzakelijkheid in, om van St.-Roch meester te zijn, ten einde de inundatie te kunnen aftappen; en daar deze lunet door de batterijen van het kasteel gedomineerd werd, zoude er eene batterij gebouwd worden, om de genoemde batterijen te bekampen. De toebereidselen hiertoe gaven aanleiding tot een voorval, dat eenen te leerrijke wenk bevat, om hetzelfde stilzwijgend voorbij te gaan.

De Engelsche genie-officieren hadden, namelijk, de rigting der batterij door middel van witte koorden getraceerd, en dit had men in de buitenwerken van de lunet ontdekt. Dadelijk was er last gegeven, om het vuur tegen de sappen-hoofden zoo hevig te onderhouden, dat de Engelschen tegen den avond genoodzaakt werden dezelve te verlaten. Het witte traceerkoord was blijven staan. Een korporaal der mineurs, *Stolb* genaamd, bood zich alsnu vrijwillig aan, om hetzelfde te bekruipen, en het koord eene rigting te geven, die de Fransche ingenieur hem had aangewezen. Deze list werd zeer gelukkig volvoerd, zonder door de belegeraars ontdekt te worden. Deze nu bij het bedaren van het vuur, in de sappen terugkeerende, begonnen met kracht aan de alsnu verkeerd getra-

ceerde batterij te werken. Toen de dag aankwam, ontdekten zij de misleiding door het sterke enfilade-vuur uit het kasteel, dat met juistheid geleid, en met hevigheid volgehouden werd. De arbeid van den nacht was voor niets gedaan, en had vele slagtoffers gekost.

Den 30sten en 31sten braakten de nieuwe bres- en enfilade-batterijen een hevig vuur op de werken, dat echter met minder hevigheid beantwoord werd, omdat de belegerden, in den aanvang van het beleg, reeds te veel artillerie-vuur ontwikkeld hadden, en nu genoodzaakt werden, spaarzamer met de munitie om te gaan. Zij werkten echter zeer vlijtig aan de inwendige retranchementen, en aan het creneleren der huizen en tuinmuren, aan die zijde gelegen. Een aanzienlijk getal groote tonnen met in teer geweekte bossen stroo, buskruid, handgranaten en met 18 à 20 bolle ijzeren kogels gevuld, werden voor de bresverdediging in gereedheid gebracht, en het ligte geschut aan die zijde verzameld, omdat men bespeurde dat de bressen zich begonnen te vormen. Des nachts beijverden de belegerden zich, in weerwil van het krachtige vuur der belegeraars, om den voet der bressen op te ruimen.

De Engelschen zetteden middelerwijl den belegerings-arbeid voort, en waren nu aan eene batterij voor veertien houwitzers begonnen, welke het plongerende en steeds levendige vuur van het kasteel moest bekampen, voor en gedurende den storm op de hoofdwal. In den nacht van den 5den April kwam zij in gereedheid.

De sappen-hoofden waren nu aan het glacis van de lunette St.-Roch genaderd. De bressen in den hoofdwal waren ook, zoo ver men zien konde, bestijgbaar. Intusschen hadden de belegeraars er niet in kunnen slagen om de inundatie af te tappen, zoodat de storm aan die zijde niet goedschiks konde ondernomen worden. Dit viel den hertog *van Wellington*, welke op den 5den April in de loopgraven gekomen was, op, zoodat hij, den aanval aan de overzijde van de Revillas, uitvoerbaarder achtende, dadelijk last gaf, om de schietgaten der groote bresbatterij te veranderen, en de collaterale courtine, waarop men door de ravelijns-gracht gezigt had, in bres te leggen. Door veertien kanons à 24 $\mathcal{E}$, met hevigheid gebeukt, bezweek die zwakke bekleeding in den tijd van twee uren; terwijl veertig andere vuurmonden op het eigenlijke front van aanval, en op de stad onophoudelijk schoten. De Engelsche artillerie kreeg ook allengskens de overhand, niet zoo zeer doordat zij de stukken der belegerden demonteerden, als wel door het reeds voelbare gebrek aan munitie in de vesting. Daarentegen arbeidden de laatsten met des te meer kracht aan de inwendige retranchementen, waaraan 600 arbeiders dag en nacht bezig waren; 200 arbeiders waren steeds werkzaam aan

het opruimen der bressen, terwijl 100 werkers de oprillen en trappen die uit den bedekten weg in de gracht leidden, vernielden. De gouverneur *Philippon* en de generaal *Weiland*, wisselden elkander bij dit werk af, om de arbeiders persoonlijk aan te moedigen. De laatste werd meermalen daarbij licht gekwetst, en ook de adjudanten, en zelfs de gouverneur, liepen telkens de grootste gevaren van getroffen te worden. Wanneer men den generaal *Philippon* trachtte te bewegen van zich in veiligheid te stellen, was zijn permanent antwoord: «De opperbevelhebber eener vesting moet steeds op de gevaarlijkste en meest bedreigde punten zijn, omdat hij door zijne eigen oogen moet zien, om zijnen pligt te kunnen vervullen.»

De nadering van den maarschalk *Soult* deed nu ook weder den hertog van *Wellington* besluiten, om niet langer met de bestorming te dralen; hij gelastte den aanval.

De dispositien tot den storm en tot de verdediging, zijn in alle opzichten vermeldingswaardig genoeg, om hier eene ruime plaats te vinden. Beschouwen wij eerst die voor de verdediging gemaakt:

De bres in de flank van het collaterale bastion, en in de face van het linker bastion van aanval, waren bestijgbaar; de eerste had eene breedte van bijna 24 N. ellen, de andere ongeveer van 40 ellen. In de tusschen beide bastions gelegene courtine, was eene bres van 15 ellen. De overige escarpen van het front van aanval, zagen er niet beter uit, en het hevige vuur dat de Engelschen den geheelen dag van den 6den onderhouden hadden, hadden elke poging tot opruiming belet. De contre-escarp was echter nergens geentameerd, en geene voorbereidingen tot eene afdaling in de grachten was door de belegeraars gemaakt. In afwachting van de bestorming, werden er 700 grenadiers, voltigeurs, sappeurs en artilleristen uitgezocht voor de verdediging der bres; een bataillon keursoldaten werd als reserve in het retranchement geplaatst. Met veel moeite had men eene groote kaan in de gracht van het linker bastion van aanval gebragt, waarin het water der inundatie gedrongen was, en in het saillant geplaatst, en werd door 100 van de beste schutters bezet, om vuur in de gracht te verkrijgen, en de voeten der bressen te bestrijken. Op de kruinen der contre-escarp, tegenover de bressen, had men onderscheidene fougassen gemaakt, en een 60tal bommen van 12 dm., op 3 ellen afstands van elkander gelegd, die met 0,10 ellen aarde bedekt waren. De buizen dezer bommen, waren met tientallen in eene houten, met kruidworst voorziene koker, gestoken, om achtereenvolgens ontstoken te worden. De kruinen der bressen, door wozakken bekroond, en aan de voorzijde door Spaansche ruiters gedekt, waren, even als vroeger op de bres van *Christoval*, voor-

zien. Hier echter had men de bommen op 4 ellen van elkander geplaatst, de buizen verbonden door eene kruidworst van gewast linnen, die tusschen dakpannen gelegd was, om ontijdige ontsteking voor te komen. Slechts 2500 man van de bezetting kon tot verdediging van het front van aanval gebezigt worden; de overige bezetting diende tot verdediging van de lunette *St.-Roch* en de forten *Christoval* en *Pardaleras*. De generaal *Philippon*, die alle deze voorbereidselen met den meesten moed en beleid bestuurd had, beging echter den mislag, dat hij alle ter zijner beschikking staande strijdkrachten, achter de bressen en langs de geheele uitgestrektheid van de aangevallene werken verdeelde, en verzuimde om eene hoofd-reserve voor onverwachte toevallen te behouden. Een weinig verder zullen wij zien, dat dit verzuim den val der vestingen ten gevolge had.

De aanvals dispositien waren met veel doorzigt en beleid genomen, om de aandacht van de belegerden zoodanig te verdeelen, dat men op al de aangevallene punten dezelfde kans van succes behield, en wel zoodanig, dat men van één succes op alle andere punten konde partij trekken.

De storm-aanval zou met vijf verschillende afdeelingen geschieden, te weten: eene afdeeling tegen het kasteel, de tweede tegen de face van het linker aanvals-bastion, de derde tegen de courtine tusschen dit en het collaterale bastion (namelijk tegen de courtine aan gene zijde der *Revillas*, waarin men het laatste bres geschoten had), de vierde tegen de flank van dat bastion, en eindelijk de vijfde ter beladdeering van het front aan de tegenovergestelde zijde der vesting, dat aan de *Guadiana* was gelegen.

De afdeeling, bestemd tot de bestorming van het kasteel, werd van lange en gewone stormladders voorzien; aan derzelver hoofd bevonden zich 12 timmerlieden, met bijlen en 6 mineurs met koevoeten en breekijzers. Zij had in last, om kort voor tien uren uit den regter vleugel der loopgraven te deboucheren, benedenwaarts van de vernielde brug over de *Revillas* te trekken, en dan het regtsche, achter de groote batterij gelegene gedeelte van het kasteel te bestormen. Indien het haar gelukte om zich daarvan meester te maken, dan moest zij dadelijk eenige troepen links langs den wal zenden, om het retranchement achter het aangevallen en bestormd wordende front, in den rug te vallen.

De beide afdeelingen, bestemd tot den aanval der bastions-face en courtine, en van de collaterale flank, moesten ten negen uren, links van den aanval, aan wederzijden van den *Revillas* in geslotene kolonnen gereed staan. De eerste dezer afdeelingen moest dadelijk 100 van de beste schutters naar de steengroeve (tegen over het collaterale bastion) afzonderlijk zenden, welke van daar een hevig en welgerigt vuur tegen de verdedigers in den bedekten weg en der tegenoverliggende bressen

moesten maken. De beide voorhoeden bestonden uit 500 man; bij iedere voorhoede werden 12 stormladders en eenige groote met hooi gevulde zakken gedragen, om in de gracht te werpen en het afdalen der contre-escarpen gemakkelijk te maken. De beide kolonnen waren nog daarenboven ieder in twee afdeelingen verdeeld; de eene bestemd om te vuren, de andere om de bressen te bestijgen. De eerste der afdeelingen hadden bevel, om zich langs het glacis uit te breiden, de eene links de andere rechts, en door een goed onderhouden tirailleur-vuur den overgang der gracht en het beklimmen der bressen te beschermen. De spitsen der hoofdtroepen moesten de voorhoeden van nabij volgen; de eerste afdeeling tot den storm der face en courtine bestemd, moest eerst in de gracht afdalen, en zoodra zij werkelijk storm liep, moest de tweede zoo snel mogelijk op de flank los stormen. Met even veel juistheid waren de verdere rigtingen der stormende troepen, zoodra zij op de bressen gekomen zijnde, tegen retranchementen mogten stuiten, voorgeschreven. Beide de afdeelingen hadden order, om bij het slagen der onderneming, zich links en rechts langs den wal uit te breiden, de poorten open te breken, en zoodoende aan de gereedstaande reserven in de loopgraven, gelegenheid te geven om binnen te rukken.

Iedere afdeeling zoude 1000 man als reserve bij de steengroeve achterlaten. Bij ieder der beide afdeelingen waren gevoegd 12 timmerlieden met bijlen, 10 mineurs met breekijsers, en een officier der artillerie met 20 kanonnières.

De vijfde afdeeling, uitmakende eene brigade, moest het tegenovergestelde front in drie kolommen, met ladders bestijgen; aan deze waren gelijklopende voorschriften gegeven.

Middelerwijl deze vijf afdeelingen zouden stormen, moesten er twee kleine kolommen, ieder van 200 man, uit de loopgraven deboucheren, om snel den bedekten weg te bereiken, en van daar haar vuur tegen de verdedigers van den hoofdwal te rigten, en den geheelen omtrek der wallen te veront-rusten. Eene dezer kolommen zou trachten zich van de lunet St.-Roch meester te maken. Eene kleine afdeeling zou insgelijks het fort Pardaleras verontrusten. De ransels van alle deze troepen bleven in het kamp terug.

Op een afgesproken teeken zetteden al de troepen zich in beweging. De afdeeling welke het kasteel moest bestormen, vond enen onverwinkelen tegenstand bij het lage gedeelte, alwaar de verdedigers eene menigte bommen, granaten en kruidkisten onder de aanvallers wierpen. Na een bloedig en moorddadig gevecht, moest men dien aanval opgeven, om het achterste gedeelte van het kasteel te bestormen. Tot die plaats drong de afdeeling spoedig door, in weerwil van het hevige vuur der belegerden; doch nu begon weder de moeilijkheid met het plaatsnemen der stormladders. Ook hier werd langdurig gevoch-

ten, doch eindelijk gelukte het den aanvallers, om een ladder te bevestigen en den 6 ellen hoogen muur te bestijgen, waarna de verdediging verflaauwde, en de andere ladders geplaatst en bestegen werden. Het gevecht in het kasteel duurde niet lang, uithoofde van de zwakheid der bezetting, en zeer spoedig waren de Engelschen van al deszelfs toegangen meester, die zij sterk bezetteden, om zich tegen eene herneming te waarborgen, welke door twee kompagnien, door den generaal *Philippon* afgezonden, te vergeefs beproefd werd.

Middelerwijl waren de tot bestorming der bressen bestemde afdeelingen, insgelijks vooruitgerukt. De eerste maakte zich spoedig meester van den bedekten weg, en wierp hare hooizakken in de gracht. Zoodra de verdedigers den bedekten weg vol Engelsche troepen zagen, lieten zij hunne bom-fougassen en chapelets springen, die eene verschrikkelijke vernieling onder de stormers te weeg bragten. Hierdoor ontstond eene niet voorziene verwarring, doch de aanvallers drongen, in weerwil daarvan, voorwaarts. Eene vergissing was echter het gevolg van de verstoorde order, dewijl de Engelschen, door de duisternis misleid, het vervallen aarden ravelijn, voor de bres namen en dit werk beklommen. Te laat werd deze vergissing ingezien; — aan terugtreden was niet te denken, om dat de volgende troepen te sterk opdrongen. Geheel aan het verwoestende vuur der belegerden blootgesteld, was de afdaling van het werk, aan de zijde der bressen, hoogst moeilijk. De Engelschen wankelden en begonnen verward het vuur te beantwoorden; toen werd de wanorde volkomen, en de stem der krijgstuicht vond geen gehoor meer. De nakomende afdeeling beging dezelfde vergissing, en besteeg mede het ravelijn. Enkele officieren gelukte het om eenige van de voorsten met zich mede te slepen, het ravelijn af te dalen en de bressen bij herhaling te bestormen. De veldstukken, op de flanken gesteld, mitrailleerden deze dapperen op het bevestigst, terwijl de afrollende bommen en granaten, de kruidtonnen en brandende pikkransen en stroobossen, dood en verderf aan den voet der bressen verspreidden. De op het ravelijn zamengepakte stormers, lieten zich nu lijdelijk te zamen schieten, zonder eenig besluit te nemen. De hertog *van Wellington*, die zich bij de steengroeve geplaatst had, wilde juist het bevel tot den terugtogt geven, toen een adjudant kwam aanrennen, met het berigt, dat het kasteel genomen was. De Engelsche veldheer beklagde zich, dat hij verzuimd had ziende en sprekende signalen voor te schrijven, waardoor en hij, en de stormende afdeelingen dadelijk van de successen der andere afdeelingen hadden kunnen onderrigt worden. Nu ging het bevel af, om stand te houden, terwijl de veldheer versterking naar het genomen kasteel zond, om de bressen door 2000 man in den rug te laten aanvallen.

De afdeeling bestemd tot de beladdeering van het aan gene zijde gelegen front, was eerst te elf uren opgebroken, uit hoofde van eene vergissing bij het afhaken der stormladders. Bij het glacis aankomende, werden zij door de verdedigers, welke aan die zijde zeer zwak waren, ontdekt. De Engelschen drongen echter zeer spoedig door de palissadering, welke omgehouden werd, sprongen op de afgeworpen hoozakken in de gracht, en beladderden het intacte bastion onder het bestrijkende vuur van 4 stukken, welke in de flanken gesteld waren. Na een verlies van 600 man, waren zij van dat gedeelte meester. Een bataillon aldaar teruglatende, drong de generaal *Walker* met de overige door, langs den hoofdwal, toen de voorsten plotseling, op eenigen afstand een zonder zagen ontsteken, en voor eene mijn bevreemd, links-om-keert maakten. De Franschen, van deze verwarring gebruik makende, snelden met de bajonnet op de Engelschen aan en zouden ongetwijfeld geslaagd zijn met ze weder uit de werken te verdrijven, indien de Engelschen verzuimd hadden eene reserve achter te laten. Het als zoodanig opgestelde bataillon, herstelde zeer spoedig de wanorde, ging de Franschen stout te lijf en joeg ze vlugtende voor zich uit. Van hier verdeelde zij zich in twee kolonnen, waarvan de eene den rug der retranchementen achter de bres aanviel, de andere naar de allarmplaats in de stad trok, en daár hare horens deed klinken, tot sein aan de Engelschen, welke het kasteel hadden ingenomen. Deze vielen nu met eene sterke kolonne uit, vereenigden zich met de andere, om gezamenlijk de bresverdedigers in den rug te vallen. Van dat oogenblik was het lot der vesting beslist, en de verwarring onder de bezetting algemeen. De generaal *Philippon* gelukte het, om met een 25tal officieren, naar het fort *Christoval* te ontwijken, alwaar hij zich den volgenden dag overgaf (1).

Indien de gouverneur eene sterke reserve op de allarmplaats had gehad, dan had hij tijdig genoeg het kasteel kunnen bijspringen, en later den aanval van het rivierfront kunnen weerstand bieden; zeer waarschijnlijk zou het hem dan gelukt zijn om den storm-aanval af te slaan. De beladdeering van een afgelegen front, dat slechts zwak bezet was, deed de onderneming gelukken; een belangrijke wenk voor hen, die altijd de grootste gevaren op eene bestijgbare bres willen zoeken.

Bij dezen aanval verloren de Engelschen 61 officieren en 744 man gesneuvelden, en 258 officieren en 2600 man gewonden. Gedurende het geheele beleg (20 dagen) verloren zij 72 officieren en 965 man gesneuvelden en 506 officieren en 5485 gewonden, benevens 100 vermisten. Onder de gewonden bij den

(1) Een zeer goed relaas van dezen storm, met warmte geschreven, is te vinden in het werk van *Napier*. Het kan als een model van stijl en inkleeding dienen.

storm, telde men alleen 5 generaals. Van de 19 ingenieurs, waren er vier gesneuveld en 9 gewond.

Het garnizoen had 1500 man verloren. Den dag na den storm telde het 2750 man onder de wapens en 750 niet wapendragenden, die alle krijgsgevangen werden.

De Engelschen hadden gedurende het beleg verschoten:

18,852 kogels van 24 ℞.	
15,029 " " 18 —	
1,005 kartetsen à 24 —	
496 " " 18 —	
1,826 granaten van 24 —	
158 kogels " 5 — (uit kanons à 24 ℞)	
1,519 shrapnel-granaten (1).	

De overwinnaars vonden in de vesting 140 vuurmonden, een ponton-trein, doch geene bommen of granaten. Slechts 6000 N. p. buskruid was er overgebleven.

De volgende bemerkingen nopens dit beleg, kunnen als aanvulsel dienen van hetgeen reeds is aangeteekend geworden.

In de eerste plaats is het eenigzins opvallende, dat bij den voorgeschreven storm, twee groote afdeelingen zich dermate vergisten, dat beiden het ravelijn voor de te beklimmen bres namen. Deze vergissing mag wel op rekening van de nadering der werken gedurende den nacht en den vrij verren afstand, welken de troepen hadden door te loopen, geschreven worden, als ook, dat de leidende genie-officieren gedood of gewond waren, en er alstoen geen mensch aan het hoofd was, die zich met den te nemen weg had bekend gemaakt. Zonderling was het echter, dat de officieren, die zich toen aan het hoofd bevonden, het onvoltooide ravelijn voor eene bres namen. De voorgeschreven storm-dispositie was ook geenszins nagekomen; vooral niet dat gedeelte waar gezegd werd, dat de tweede kolom niet verder zoude aanvallen vóór dat de eerste de bres bestegen had. De duisternis schijnt veel tot de verwarring te hebben medegewerkt, en daaruit zou men alweder kunnen afleiden, dat het uur van den storm niet goed gekozen was, dewijl zulke aanvallen geschikter even voor het aanbreken van den dag te ondernemen zijn.

De groote bres in de face van het linker bastion van aanval, was grootendeels gelegd door 12 kanons à 24 ℞, in den tijd van 6 dagen. Elk stuk had door elkander 150 schoten gedaan. De escarp-muur van 2,50 ellen dikte, met contre-forten, had lang wederstand geboden. De stukken tot het bresschieten gebruikt, waren van ijzer, in Engeland gegoten. Deze ijzeren stukken, even als de Russische ijzeren 18ere, hadden dit hevige vuur vrij goed doorgestaan; vooral de eerstgenoemden. Enkele dezer stukken, waren met koperen zundgats-tappen (volgens *Jones*) verbust.

(Wordt vervolgd.)

J. C. v. R.

(1) Volgens het *Militär Wochenblatt* 1831, n°. 810.

De Schutterij.

Mit jedem Gegner wag' ich's den ich kan sehen
und in 's Augen fassen.
Der, selbst voll Muth, auch mir den Muth ent-
flammt.

V. SCHILLER. Wallenstein.

Als een gevolg op onze belofte, in het vorig nummer ge-
daan, nemen wij hier den brief, uit Moersbergen op:

MOERSBERGEN, 13 Sept. 1840.

Wel Edel Gestrenge Heer!

In het 2de nummer van het 9de Deel, blad. 30 van den *Militairen Spectator*, lees ik in eene noot, de volgende zinsnede: «Is het bij ons te land geene noodzakelijkheid geworden, om zich op eene hoogere krijgswetenschappelijke plaats te zetten en een verhevener standpunt in te nemen dan dat, waarop onze schutterijen op de heiden van Eindhoven, Woensel, Oirschot en Rijen gestegen waren, vanwaar zij meenden, het geheele krijgskundige gebied te hebben overzien, en welke waanwijsheid tot noodlottige gevolgtrekkingen aanleiding gegeven heeft?»

De eer gehad hebbende lid te zijn van die bedoelde Schutterijen, zoo heb ik ook het regt mijne stem te verheffen tegen dit gestelde. De schutterijen stonden op de bedoelde heiden met het bewustzijn, geen deel gehad te hebben aan de rampspoeden van 1830, met geestdrift op de roepstem des Konings onder de wapenen te zijn gekomen, zich beijverd te hebben om die kennis te verwerven, die reglementen zich eigen te maken, in die oefening zich te bekwamen, die hun van hooger hand waren voorgeschreven, in het jaar 1831 als Nederlanders, met hunne krijgsmakkers der linie, den vijand bestreden te hebben, en bereid te zijn op het woord voorwaarts! goed en bloed nogmaals voor Koning en Vaderland veil te hebben. De schutterijen waren onkundig in den aanval en de verdediging der vestingen; dan hierin deelden zij in gelijke mate met de Nederlandsche infanterie van linie en die der overige mogendheden, in het begin van eenen oorlog, na eenen langdurigen vrede.

De schrijver der noot zegt: dat de schutterijen meenden het geheel des krijgskundigen gebieds te kunnen overzien van de hoogte, waarop zij waren.

Dit vooronderstelt eene samenstelling der schutterijen, die geheel faalt. Wanneer men de innerlijke waarde der schutterijen van nabij heeft gekend, dan zal men bekennen moeten, dat nimmer in Nederland 49 bataillons hebben bestaan, waarin zoo vele mannen werden aangetroffen uit de eerste standen der maatschappij, maar ook tevens, die eene beschaafde opvoeding genoten hadden en van dezelve het noodige gebruik wisten te maken. Deze verkregene wetenschappelijke kennis diende aan het grootste gedeelte der schutter-officieren, om hun, gedurende hun vierjarig krijgsmansleven, de moeilijkheid van het krijgskundig gebied te doen leeren kennen, en aan hoe weinigen het vergund is hetzelfde in zijn geheel te kunnen overzien.

Dus vervalt die beschuldiging van waanwijsheid, en dient veeleer terug te vallen op hem, die de schutterijen wil beoordeelen, zonder dezelve grondig te kennen; overigens de noodlottige gevolgtrekkingen, waartoe deze voorgewende waanwijsheid aanleiding zoude gegeven hebben, zijn mij geheel onbekend; edoch, de schrijver der noot zoude mijns insziens, beter gedaan hebben, die gevolgtrekkingen, zoo dezelve bestaan, te wederleggen, zonder dezelve ten laste der schutterijen te brengen, daardoor als Nederlander bijdragen, om alle struikelblokken uit den weg te ruimen, verkeerde begrippen te rectificeren, dan door scherpe en onjuiste aanmerkingen een korps aan te vallen, dat steeds zijne dienstplichten naauwgezet heeft volbragt.

Laat de schrijver der noot overwegen en beseffen, wat van ons plekje gronds, ons staatkundig bestaan zoude geworden zijn in 1830, zoo de schutterijen niet bestaan hadden, gelijk ook in hoeverre wij in staat zouden zijn, zonder hare medewerking, onze grenzen te verdedigen bij eenen eventuelen vijandelijken aanval?

Ik laat het aan de kieschheid van UEd. Gestr. Heer Redacteur over, deze regelen al of niet in uw geacht dagblad te plaatsen, en heb de eer hoogachtend te blijven,

Wel Edel Gestrenge Heer!

UW Ed. Gestr. Dw. Dienaar,

J. D. C. C. W. D'ABLAING VAN GIESSENBURG.

*Aan den Heer Redacteur van
den Militairen Spectator.*

Hoezeer de inhoud van dezen brief ons eenige verwondering baarde, deed het ons echter genoeg, dat de geachte heer *d'Abiaing van Giessenburg*, zijne bemerking, en de opvatting van een onzer geuite gevoelens niet voor zich alleen gehouden heeft. Zijn Edele heeft ons alsnu in staat gesteld, om, ten eerste, Zijn Edele te betoogen, dat die opvatting onjuist was, ten anderen een *ingeschoven* denkbeeld, iets meer te ontwikkelen.

Reeds dadelijk rekenen wij het noodig, den geachten briefschrijver opmerkzaam te maken, dat Zijn Edele de aangehaalde zinsnede der noot van hare inkleeding ontdaan heeft, om haar als het ware in *puris naturalibus* te beschouwen. Met eene dusdanige naakte voorstelling, zou men den heer *d'A.* eenig regt van aanmerkingen te *kunnen* maken, moeten betwisten; want even als veelal het kleed de betrekking van den mensch in de maatschappij doet kennen, werd, in dit bijzondere geval, het denkbeeld van den steller der noot, door de inkleeding te duidelijk gekarakteriseerd, om aanleiding tot eene verkeerde opvatting te geven. Daarenboven moet de noot beschouwd worden als een uitvloeisel van den commentariëerden tekst, iets dat de heer *d'A.* ons voorzeker niet zal betwisten. Het hoofdidee van den tekst, dat daartoe aanleiding gaf, bevatte de aanwijzing eener leemte in de krijgsgoefendheid der Engelsche infanterie, in de jaren 1808—1815; eene leemte die de kundige Engelsche majoor-ingenieur *Jones* zijnen landgenooten, op grond eener bloedige en noodlottige ondervinding, vrij scherp verwijt.

Het is te vooronderstellen dat de heer *d'A.*, dien wij voor eenen man van kennis en belezenheid houden, niet onkundig zal zijn, met het oordeel dat bevoegde Fransche auteurs over de waarde der Engelsche infanterie geveld hebben. Dat oordeel nu is geheel ter harer gunste, terwijl zij met regt, in het gebied der reglementaire taktiek, onder de best goeefendste en onder de dapperste kan gerangschikt worden.

Wij moeten ook vooronderstellen, dat de heer *d'A.* ons de eer heeft aangedaan, van het geheele artikel te lezen, waartoe de noot, en dus de aangehaalde zinsnede, behoorde. Zijn

Edele moet derhalve ook opgemerkt hebben, dat, volgens het gevoelen van Jones — dat toch hier in andere vormen werd uitgedrukt — de Engelsche infanterie, onder den invloed eener *waanwijsheid* verkeerde, die noodlottige gevolgen had. Immers, de steller zegt eenige regelen verder: (zie n°. 2, bladz. 50)

« De gewoonte om vestingen aan te vallen, door op groote afstanden bres te schieten, en alles te wagen, door meer op den moed der soldaten te vertrouwen, dan op het gedekt vooruitgaan tot aan de werken zelve, had de voorkeur bij het Engelsche leger verkregen. Deze wijze van aanval was, in de veldtogten welke dat leger in de koloniën gevoerd had, meestijds met geluk bekroond; maar dáár was zij geregtvaardigd geworden door de ongezondheid van het klimaat, waarin het verlies van tijd dikwerf nadeeliger was dan eene nederlaag.»

De Engelschen vermeenden alzoo, dat zij met hunnen stalen en taaijen moed, en met eene uiterst vergedrevene geoefendheid in de reglementaire taktiek konden volstaan. De onderzinking echter deed zien, dat deze waanwijsheid hun zeer duur te staan kwam, en dat, bij eene volledige soldaten-opvoeding, vooral op een tooneel des oorlogs waarop vele vestingen gevonden worden, de oefening in den vesting-oorlog niet mag ontbreken.

Wanneer nu de heer d'A. den aanhef van ons artikel *Notitiën*, enz., waarvan het bovenaangehaalde als ontwikkeling geldt, herleest, dan toch zal Zijn Edele met ons instemmen, dat de strekking van dat artikel uitsluitend de noodzakelijkheid beoogde, om ons militaire wezen eene meer bepaalde behartiging der beginselen van den defensiven, of van den vesting-oorlog, aan te bevelen. Daarbij zegt de steller (bladz. 27): « De vesting-oorlog heeft — hoe zonderling ook — voorzeker in mindere mate een onderwerp van studie voor onze officieren uitgemaakt, dan de andere takken der algemeene krijgskunde, enz.»

De steller heeft derhalve, in navolging van hetgeen Jones over de Engelsche troepen zegt, op eene leemte in de krijgsgoefendheid onzer infanterie gewezen, en had deze leemte niet bestaan, dan was de *noot* niet alleen, maar het geheele artikel een *hors d'œuvre* geweest. Wanneer men nu den aanhef der *noot* herleest, dan ontwaart men, zonder den geest veel in te spannen, dat de steller zijn hoofddenkbeeld aldaar nog verder ontwikkelt, en daarbij nog meer op die leemte in de krijgsgoefendheid onzer infanterie drukt, als hij, eenige regelen verder, zegt: (zie bladz. 50) « Zou men hier niet, met alle bescheidenheid mogen wenschen, dat de inspecteurs der verschillende wapenen, in het vervolg van tijd, de aanwijzing ontvingen, om bij de algemeene inspectiën te kunnen vorderen, dat de garnizoens-troepen onzer frontier-

vestingen, volkomen bekend waren met de wijze, hoe men het nemen derzelve zoude kunnen betwisten, gewijzigd naar den aard en de omstandigheden, waarin men zich bevindt, en met de middelen die men beschikbaar heeft?» Eerst hierop volgt de aangehaalde en betwiste zinsnede: « Is het bij ons te lande, enz.»

Nogmaals op dien aanhef terugkomende, ziet men dat aldaar duidelijk genoeg uitgedrukt staat, dat wij bij het staande leger geene meerdere kennis van den vesting-oorlog vooronderstelden, dan bij de schutterijen, en toch zou men haast uit den brief moeten opmaken, dat dit voor den heer d'A. niet zoo duidelijk is geweest, dewijl Zijn Edele schrijft: « De schutterijen waren onkundig in den aanval en de verdediging der vestingen, dan hierin deelden zij in gelijke mate met de Nederlandsche infanterie van linie en die der overige mogendheden in het begin van eenen oorlog, na eenen langdurigen vrede.» Wij kunnen derhalve den heer d'A. deze waarheid te minder betwisten, aangezien zij ons geleid heeft tot de vraag, of het, bij het veranderde statensstelsel van Europa, ten opzichte van ons land, geene noodzakelijkheid geworden was, om ons op eene hoogere krijgswetenschappelijke plaats te zetten en een verhevener standpunt in te nemen, dan dat waarop onze schutterijen op de heiden van Eindhoven, Woensel, Oirschot en Rijen gestegen waren, enz. De kundige briefschrijver toch, weet te goed, waartoe parallellen en figuren in het gebied der logica gebezigd worden, en wanneer wij de noodzakelijkheid eener hoogere krijgswetenschappelijke geoefendheid onzer infanterie begrijpelijk wilden maken, en daartoe den trap van geoefendheid der schutterijen lieten *figureren*, er ook als van zelve eene identiteit tusschen beide korpsen voorondersteld werd. Deze vooronderstelling kan de schutterij geenszins tot oneer verstreken.

De keten onzer redenering, dit punt in quaestie betreffende, is evenmin in den tekst als in de *noot* verbroken. Men behoeft slechts eenige regelen verder te lezen (in de *noot*), waar wij, om der duidelijkheidswille, en vooral om te voorkomen, dat men, bij de gebezigde parallel, onze bedoeling niet verkeerdelijk opvatte, zeggen: « en bij het verdedigen van vestingen wordt meer gevergd dan moed, geoefendheid en de behandeling van het geweer, en geoefendheid in de bataillons- en linie-school.» Dit idee was aan onze *figuur* logisch verbonden; het is er een uitvloeisel van, en wij gaven derhalve daarbij te kennen: dat onze schutterij, even als onze infanterie, moed en geoefendheid in de behandeling van het geweer, even als in de bataillons- (vergeving voor deze gedeeltelijke pleonasme) en linie-school bezaten. Dit toch is geen scherp critisch oor-

deel, dat wij over onze brave schutterij geveld hebben. Gaan wij den loop der, in het bedoelde artikel, door ons ontwikkelde denkbeelden, nu verder na, en vergelijken wij de geheele noot (en geenszins derzelve brokstukken) met den tekst — wat wordt er dan in den eigenlijken zin door ons gezegd? Dat moed en geoefendheid in de reglementaire taktiek niet voldoende zijn; — dat er meer dan dat voor eene volledige krijgsgoefendheid gevegd wordt; — dat de Engelsche infanterie, die zich op de hoogte van haren werkkring waande, dit op eene voor haar noodlottige wijze ontwaar geworden is, en dat het derhalve noodzakelijk was, dat ook onze linietroepen, zich op een hooger standpunt stellen, enz. Wij hebben derhalve, in de volgreeds der denkbeelden, in comparativen zin, onze infanterie en onze schutterij, met de Engelsche infanterie, die door de Franschen zoo hoog gewaardeerd werd, op eene lijn geschaard. Wanneer onze schutterij zich daardoor beledigd achtte, dan zou zij moeilijk zijn te vreden te stellen. De heer d'A. had ons welligt met meer grond het verwijt kunnen doen, dat wij den lof een weinig overdreven, waarop wij, de zaak alsnu *a posteriori* analyserende, het *concedo* zouden moeten uitspreken.

Doch, dit alles zou welligt onopgemerkt zijn voorbijgegaan, ware er niet op gevolgd: «vanwaar zij meenden het geheele krijgskundige gebied te hebben overzien, en welke waanwijsheid tot noodlottige gevolgtrekking aanleiding gegeven heeft.» Dit is — indien wij ons niet bedriegen — de eigenlijke steen des aanstoots, en daarin waande de heer d'A. eene belediging te ontwaren, of misschien wel eene gelegenheid te vinden om de verdiensten van het korps in het geheugen te herroepen.

Wanneer men deze regelen uit de noot zelve van den tekst afzondert, dan — het is waar — zou een kitteloorig schutter, bij de innige overtuiging van aan de wetten der eer en der pligten voldaan te hebben, op het woord waanwijsheid enz., vuur hebben kunnen vatten. Maar zou hij het nu kunnen doen? Men sta ons toe dit tegen te spreken.

Zijn Edele zegt immers zelf (hetgeen wel overbodig was, omdat wij, in het artikel en in de noot, meer dan eens hierop bedoeld hadden), dat de schutterij met onze infanterie gelijkelijk, in de onwetendheid van de beginselen des vesting-oorlogs deelde. Welnu, toen dan de schutterij, vol geestdrift, door drongen van pligtgevoel, en najverig op hare tijdelijke krijgsmakkers der linie, zich beijverd had, om in de reglementaire taktiek met de infanterie te wedijveren, en in de jaren 1852—55 werkelijk daarin met haar op gelijke hoogte stond, was het dan toen ook niet vrij natuurlijk, dat zij zich op de hoogte der wetenschap waande? Toen zij het staande leger niets anders zag verrigten, dan dat, wat zij met dezelfde naauwgezetheid, juistheid en takt wist uit te voeren, toen immers

moest zij vooronderstellen, dat men van het bereikte standpunt het gebied der krijgskunde konde overzien? Voor haar bestonden immers geene andere voorbeelden van vergelijking? Even zoo was het gesteld met de Engelsche infanterie, die in het Spaansche schiereiland de Fransche sappeurs, pionniers en infanteristen nog niet hadden zien werken, en insgelijks vermeende, dat zij den hoogsten trap van krijgsgoefendheid bereikt had. Hare Indische tegenpartij had haar nog niet uit dezen waan gebragt, terwijl onze tegenpartij in 1851 ons evenmin de noodzakelijkheid eener hoogere krijgsgoefendheid had doen gevoelen. Maar als wij in Belgie vestingen hadden moeten belegeren, dan zouden wij welligt ondervonden hebben, wat er bij ons ontbrak.

Het zij ons alsnu vergund ter kennis van den heer d'A. te brengen, dat wij onder de schutterij naaste bloedverwanten, vele betrekkingen en vrienden mogten tellen, dat wij altijd met eerbied en met een warm soldaten-gevoel, die rijen van schoone bataillons, die duizende krachtvolle mannen beschouwden, en hunne elementaire taktische geoefendheid bewonderden; dat wij uren, dagen, maanden, ja jaren, om zoo te zeggen, in hun midden hebben doorgebragt; dat wij door bloedverwandschap en betrekkingen, vele malen in de gelegenheid zijn geweest, om de gevoelens te leeren kennen van een groot aantal achtingswaardige leden der schutterij, van verdienstelijke schutter-officieren, niet alleen in de vrolijke onbevangen kout der kantonnements-societeit, onder het linnen tenten-dak, maar eveneens in de meer ernstige gesprekken op het bivouac en op de plaatsen, waar ook het schuttersbloed vloede voor de eer en de regten van oud-Nederland. De gelegenheid heeft ons derhalve niet ontbroken, om onze brave schutterijen in verschillende phasen te leeren kennen, van de eerste kleine vuurproef (bij Esschen in November 1850) af, tot de grootere, in Augustus 1851 toe. Als ooggetuige van den ongelukkigen terugtogt in 1850 en van deszelfs gevolgen, was het ons ook gegeven, het gewigt te leeren kennen, dat de schutterij in de schaal van ons weêrstands-vermogen lag. En zou het dan niet zonderling zijn, dat de steller van de noot en van dit antwoord, die eene lange reeks van jaren gewijd heeft aan de studie der leger-organisatie, welker vruchten hij onlangs in eene der voornaamste Duitsche militaire tijdschriften heeft mogen zien toejuichen (men houde ons deze mededeeling om doel en strekking ten goede), dat die steller — zeggen wij — zoude verzuimd hebben eene hoofd-hulpkracht van ons weêrstandsvermogen van nabij te leeren kennen? Voorzeker neen, — aan dat verzuim hebben wij ons niet schuldig gemaakt, en wij vermeenen, de schutterij, in hare verdiensten, maar ook in hare gebreken, naar waarde, onbevooroordeeld en onpartijdig te kunnen schatten.

De waanwijsheid, waarvan wij spraken, en die de heer *d'A.* als eene belediging opgenomen heeft, bestond werkelijk, en hierboven hebben wij doen kennen de bron waaruit zij voortvloeide. Wij hebben het echter geenszins als een gebrek doen voorkomen, waardoor de onmetelijke diensten, door de schutterijen in de jaren 1850—54 aan het vaderland bewezen, in waarde verminderden; wij deden slechts gevoelen, dat zij tot noodlottige gevolgtrekkingen aanleiding heeft gegeven, en dit brengt ons tot het tweede punt, tot eene vlugtige ontwikkeling van het ingelaschte en bestreden denkbeeld.

De omstandigheden waarin het vaderland in het najaar van 1850 verkeerde, maakten eene ongehoorde krachtsinspanning noodzakelijk. De koning riep zijne getrouwe onderdanen te wapen, en alles wat wapenen dragen kon, snelde op die roepstem met geestdrift naar de grenzen. Die geestdrift, die eenheid in het opvolgen van het schoonste beginsel onzer aloude unie, was heerlijk, was schitterend; want zij vergunde aan oud-Nederland eene plaats te behouden in den rij der onafhankelijke staten, terwijl het kanon der citadel van Antwerpen reeds voorloopig het: halt! aan 's vijands benden had toegeroepen. Geestdrift en moed waren echter niet voldoende; krijgsgoefendheid moest ter ondersteuning en onderhouding dezer soldaten-grondstoffen dienen. Dit werd begrepen; met ijver ging men aan het werk, en bij gebrek aan deskundigen, behielp men zich met imitatie en onderling onderwijs.

Het leger zelf was bijna even jong en onbedreven; want het gedeelte, dat zich aan het verraad ontworsteld had, en dat bij de desorganisatie van het oude leger, te regt was gekomen, was zeer minime. Het maakte eene kleine, maar daarom niet minder geduchte kern uit, waarnaar de schutterijen zich konden modelleren. Ongelukkigerwijze, was in den beginne die kern in het veld, en al de schutter-bataillons — op het 2de bataillon Noordhollandsche stedelijke schutterij na — in de vestingen. Kundige en beleidvolle officieren in active dienst, waren er niet over, want deze waren hoog noodig bij de instructie der linie-troepen; men kon er derhalve geene, of voor 't minst zeer weinige, als onderwijzers bij de bataillons schutterij detacheren. Dit gebrek deed toevlugt nemen — vooral bij de organisatie der plattelands-schutterij — tot een aantal officieren, die vroeger niet meer voor de active dienst geschikt geacht waren, en die nu hun *savoir* zouden moeten beproeven op de instructie van deze en gene schutter-kompagnien of bataillons. Er waren eervolle uitzonderingen, maar, in het algemeen, mogt men de keuze der leidsmannen, die tot dat doel naar sommige bataillons gezonden werden, meer dan zonderling noemen, en, van achteren beschouwd, ware het beter geweest, dat men vele dier mannen gelaten had, waar zij geene schade meer konden doen.

Dit maakte een zeer nadeeligen invloed op een ligchaam, waarbij — zoo als de heer *d'A.* te regt aanmerkt — de eerste standen onzer maatschappij gerepresenteerd werden, en waarvan beschaving, kennis en wetenschap de grondstoffen waren. De overleveringen van verachtelijke defectien, waarvan een ieder, die de eerste gebeurtenissen in België had bijgewoond, iets wist te vertellen, — de voorbeelden van onwetendheid, van gebrek aan opvoeding, somwijlen zelfs van immoraliteit, die men nu en dan voor oogen had, en die te sprekender waren, naarmate de schutterij nog grootendeels afgescheiden was van de brave kern van het leger, maakte eenen diepen indruk op het gemoed der schutterij. Die indruk werkte des te krachtiger, omdat de schutters zich met zooveel vertrouwen aan een ieder overgaven die slechts de uniform van het leger droeg, uit aandrift om zich te bekwamen. Dit zal de menschkundige briefschrijver ons niet betwisten. Die eerste indruk was moeilijk uit te wischen, en zij is bij velen gebleven, vooral bij diegenen die door een rusteloos streven, door studie en praktische beschouwing, zich de reglementaire taktiek hadden eigen gemaakt. Deze nu waren in staat, een oordeel te vellen en vergelijkingen te maken, en niet zelden moest het hun zonderling voorkomen, dat er zoo vele mannen waren, ja enkele mannen van hoogere rangen dan zij bekleedden, die, *ex professo* optredende, echter zulke geringe bedrevenheid in die elementaire taktiek aan den dag lagen. Vele andere kundige infanterie-officieren en aanvoerders konden dien indruk wel leenigen, maar niet geheel wegemen; er was te veel stof tot gisping, en volgens het oordeel van kundige schutter-officieren (en wie zal hen ongelijk geven), mogt zoo iets niet kunnen bestaan, en hoogstens bij de schutterij als eene exceptie geduld worden.

Het was ongelukkig, dat de tijdsomstandigheden en de behoefte belet hebben, om reeds dadelijk bij de mobilisatie der schutterijen een groot aantal kundige en wel opgevoedde officieren der linie bij haar te detacheren, die in de krachtvolle mannelijke jaren, door voorbeeld en leering, een hooger denkbeeld van de wezenlijke vereischten van den officiersstand hadden kunnen inboezemen. Slechts enkele bataillons zijn die voordeelen deelachtig geworden, en het zal geen menschkundigen opmerker ontsnapt zijn, hoe gunstig die invloed daár werkte op het korps schutter-officieren en op de schutters zelve, en met hoeveel eerbied en achting zij spraken en nog spreken van de mannen, aan wie zij zich hadden overgegeven, en hoezeer zij in hen den stand waardeerden, waartoe zij behoorden.

Het is ons niet vergund, om dien gunstigen en ongunstigen indruk duidelijker te schetsen en door voorbeelden te staven. Hetgeen wij hebben willen doen gevoelen, zal trou-

wens genoegzaam zijn tot het betoog onzer bewering, dat de schutterijen, in den laatsten tijd, zich eenigzins geregtigd beschouwden tot het vellen van een oordeel over het standpunt hunner krijgsgoedheid, in vergelijking met dat, waarop het eigenlijke leger stond, en dat zij niet zonder grond vermeenden, het krijgskundige gebied te hebben overzien. In zoo verre zij bij wijze van vergelijking redeneerde, was haar dat regt niet te ontzeggen; maar in vergelijking met hetgeen de wetenschap en de ervaring leert, en in de te voorziene gevolgen, was het waanwijsheid.

De strategische combinatiën van onzen beminden Veldheer, deed de opgeblazen trots der vijandige tegenpartij, in haren waan van onoverwinnelijk te zijn, in rook verdwijnen. De tiendaagsche veldtocht, door Zijn genie en door geluk bekroond, door geen enkel echee beschaduwd, was voor de schutterij een grond te meer, om, bij het huiswaarts keeren, ook de overtuiging mede te voeren, dat het zoogenaamde *metier* niet zoo moeilijk was, en dat het aan mannen van eenige opvoeding niet veel inspanning, jaren lange studie en ondervinding kostte, om in dien stand eenen zekeren naam te maken. Er moge nu uitzonderingen op dat gevoelen gevonden worden, doch daarom is het niet minder waar, dat het vrij algemeen gedeeld werd. Als de heer *d'A.* de hand op het hart legt, en het gevoelen dat in zijn binnenste woont, openhartig lucht geeft, dan gelooven wij dat Zijn Edele ons niet zal tegenspreken. Dikwerf genoeg hebben wij zeer kundige schutter-officiëren zich in dien zin hooren uitdrukken, en wij, als mannen van het zoogenaamde *metier*, moeten dat eene noodlottige gevolgtrekking noemen, die uit een zamenloop van gelukkige omstandigheden en uit gebrek aan meerdere punten van vergelijking is afgeleid.

Wie is er nu in Nederland, welke de diensten zal miskennen, door de schutterij in het bedoelde tijdvak, aan het vaderland bewezen? Immers niemand; en het is juist daarom, dat de heer *d'A.* ons zeer ten onrechte beoordeeld, met te vooronderstellen, dat wij als eene exceptie zouden zijn degenen, die blind en doof waren gebleven, te midden eener dankerkentenis die vorst en volk, en het geheele staande leger der schutterij zoo wêlverdiend toebragt!

De loftuitingen, die uit 's Konings mond klonken, die in 's lands vergaderzalen eenen weërgalm vonden, die met lieren harptoonen bezongen werden, hebben, hoe regtmatig zij ook verdiend waren, echter, evenzeer als het hierboven reeds betoogde, medegewerkt tot het opmaken van noodlottige gevolgtrekkingen. Dit zal den heer *d'A.* even goed als aan ons bekend zijn; de inhoud en de strekking van den brief leveren er een bewijs van. Die loftuitingen waren uitvloeisels van den zoo gelukkig geslaagden, door geene tegenspoeden vertraagden

tiendaagschen veldtocht. En wij vragen het den geachten briefschrijver in gemoede af, of de man, die geene tegenspoeden op zijne baan ontmoet, dien alles medeloopt, die niet dan voorspoed, die niet dan roem en overwinning ontmoet, zich een juist denkbeeld kan vormen van de wisselvalligheden des menschelijken levens? Of zijn physiek, zijn moreel en zijn intellectueel vermogen zich vormen en hem voorbereiden kan, om van alle hulpmiddelen gebruik te maken, ten einde zwaarigheden te overwinnen, aan het nijdige noodlot trotsch het hoofd te bieden, en dan nog èn physiek èn moreel intact te houden, als het ongeluk rusteloos voortwerkt, en geene enkele lichtstraal van geluk meer schijnt?

Aan zulk eene proef is de schutterij niet onderworpen geweest; een enkel geval uitgezonderd, waarbij nog maar een zeer klein gedeelte van het korps tegenwoordig was, en dat de heer *d'A.* van meer nabij heeft kunnen beoordeelen.

De schutterij heeft het oorlogsleven alleen van de schitterendste zijde gezien, waarbij het onaangename en vermoeijende van de velddienst, en de ceetoonigheid der kantonnementen slechts de schaduwzijden waren. Met dien indruk, zijn zij, met eere en met dankbaarheid bekroond, in hare haardsteden teruggekeerd. Bij het gevoel nu, van op de hoogte der wetenschap te zijn, paarde zich het bewustzijn, dat bij hare aankomst op de grenzen, de reeks van ongelukken, het leger vroeger overkomen, ophield, en versterkte het gevoel eener bij haar inwonende kracht, die het gedemoraliseerde leger vroeger niet had kunnen toonen. Zou men nu — menschkundig gesproken — de schutterij schuldig kunnen verklaren, dat zij het bewustzijn van eigene verdienste een weinig overdreef; dat zij, door eenen gelukkigen keer der omstandigheden, minder doordrongen werd van de noodzakelijkheid eener staande weërbare magt; dat dit gevoel meer en meer veld won, toen de schutterij, huiswaarts gekeerd, met zelfvoldoening terugzag op de zoo eervol afgelegde loopbaan, en zelfs Z. M. de Koning en de volksvertegenwoordigers, van het bekende tot het onbekende besluitende, welligt voor de toekomst te veel bouwden op hetgeen de schutterij, met hare tegenwoordige organisatie, eens zoude kunnen doen? Dit zoo natuurlijk gevolg der dingen, aan de schutterij te willen wijten, zou dwaas, zou meer dan dwaas zijn; maar daarom is het niet minder waarheid, dat daaruit noodlottige gevolgen afgeleid zijn. Ter zake:

Wij betoogden de noodzakelijkheid, dat het leger zich op een hooger krijgswetenschappelijk standpunt moest stellen, dan dat waarop het met de schutterijen, tijdens hare vereeniging met het leger, geklommen was. Immers, als gelijksoortige omstandigheden nogmaals de mobilisatie der schutterijen gebiedend vorderden, dan zoude eene meer opgevoerde krijgsbedrevenheid, bij het bewustzijn dat dit bij het voeren van eenen

defensieven oorlog eene behoefte zou zijn, ook den tol van hoogschatting kunnen verhoogen, dien de schutterijen aan het leger vermogten uit te reiken, en alzoo de oorzaken tot gering-schatting van het gehalte des legers, en die van overdrevene waardering eener tijdelijke hoofd-hulpkracht (een even groote misslag in het gebied der staat- als in dat der krijgskunde) wegnemen. De gevolgtrekkingen die wij bedoelden, waren in dit opzigt noodlottig geweest voor het leger en derhalve voor den Staat, en wij behoeven de aandacht van den heer *d'A.* slechts op de discussiën van onze gewone Tweede Kamer, in het voorleden najaar en in het begin van dit jaar, en op vele redeneringen onzer dagbladen te vestigen, om ons gevoelen verder geregvaardigd te zien.

Het staande leger moet, zoowel in morelen als intellectueelen zin, eerbied en voornamelijk vertrouwen inboezemen; daartoe moet het voorwaarts gaan; daartoe moet het krijgskennis en krijgsgoefendheid blijven aankweeken, onkunde en immoraliteit weren. Naarmate het — door de omstandigheden gedrongen — in fysieke krachten vermindert, moet het in morele en intellectuele krachten toenemen. Bij een zoodanig streven, dat door onze tegenwoordige staatsgesteldheid zoo luide wordt ingeroepen, zullen de karakterzwakken en de onbekwame hoogere en lagere aanvoerders van zelve terug blijven, en het leger in staat stellen, om, als de nood dit weder mogt vergen, aan de schutterij te kunnen toonen, dat er voor de volledige krijgsgoefendheid meer gevorderd wordt, dan bedrevenheid in de bataillons- en linie-school.

Betreffende de quaestie onzer schutterijen hebben wij alsnu willen doen gevoelen, dat de dankbaarheid des konings, die der natie, die van het leger, en de harp-toonen der dichters ons niet tot gevolgtrekkingen voor het vervolg hadden moeten leiden, die nootlottig kunnen worden voor de onafhankelijkheid van den vaderlandschen bodem. De oorlogen beginnen meer en meer een ras uitbrekend karakter te verkrijgen; dit is niet te miskennen, en mag ook niet uit het oog verloren worden. De tijd tot voorbereiding kan kort, kan zeer kort zijn, en vermoedelijkerwijze, zullen de schutterijen, bij eene eventuele mobilisatie niet weder een tijdvak beleven, als dat van 1850—1851, waarin zij zich konden voorbereiden. Evenmin is het te voorzien, dat zij weder eene tegenpartij te bestrijden zullen hebben, zoo moreel en zoo intellectueel zwak en zoo gebrekkig zamengesteld, als die welke zij in dat jaar tegenover zich vonden. Om derhalve de eventuele diensten der schutterij niet te overschatten, haar met oordeel en juistheid en uit een wijsgeerig en krijgswetenschappelijk oogpunt te waarden, moet men, zoolang zij hare tegenwoordige organisatie behoudt (die zooveel te wenschen overlaat) de schutterij voorstellen te zijn, zooals zij was bij

hare aankomst in de vestingen in 1850. Verder moet men zich voorstellen, dat zij in eenen zoodanigen toestand dadelijk moet verschijnen voor eenen ondernemenden, uit geoefende soldaten zamengestelden vijand. En als men zich nu dit alles wel goed voorgesteld heeft, dan moet men zich afvragen, welke diensten men alzoo billijkerwijze kan verwachten van de hooggestemde vaderlandsliefde en den inwonenden moed der optredende schutterskorpsen? Men moet daarbij niet vergeten, dat eene gelukkige wending der zaken in het begin van October 1850, het terugwijkende leger vergunde om adem te scheppen, en aan de schutterij, om zich te orienteren. Men moet ook, als krijgskundige redenerende, de uitkomsten in rekening brengen, die men vermoedelijkerwijze zoude hebben verkregen, indien de verslagenheid in het leger was blijven heerschen; wanneer het den luit.-generaal *van Geen* niet gelukt ware, om het vertrouwen op eigen krachten te herstellen; wanneer de schutterij dadelijk bij hare aankomst ware aangetast geworden!

Zoo toch — en dit zal de heer *d'A.* ons wel willen toegeven — moet men de quaestie onzer schutterijen beschouwen, zoo men geene noodlottige gevolgtrekkingen wil maken. Heeft men nu dusdanig in onze Tweede Kamer en in onze dagbladen geredeneerd; heeft men dit gedeelte van ons weerstandsvermogen uit dat oogpunt beschouwd? Voorzeker, neen — men is nog altijd in die dichterlijke roes van dankbaarheid, en onder den invloed van grootsche gewaarwordingen gebleven; — men heeft noodlottige gevolgtrekkingen opgemaakt, omdat men is blijven achteruitzien, en men niet voor zich uit in de toekomst heeft willen blikken. Immers, als men het laatste had gedaan, dan had een ieder de noodzakelijkheid eener wijziging in de wet op de schutterijen en in hare organisatie ingezien, er om geroepen en om gebedeld! En wat gebeurde er nu? Toen een onzer wel sprekendste volksvertegenwoordigers (een schutter-hoofdofficier), in de discussiën, met zijne collega's over de noodzakelijkheid eener wijziging in de organisatie der schutterijen sprak, werd hem verweten, dat hij Pruisische beginselen koesterde!

Deze en gene gevolgtrekkingen zijn noodlottig te noemen, omdat zij de natie meer en meer verwijderd houden van eene noodzakelijke behartiging harer ware belangen; zij zijn noodlottig, omdat zij de quaestie der schutterij uit een oogpunt doen beschouwen, 't welk door de krijgswetenschap, door de krijgs filosofie, door de ervaring en door de menschenkennis als verkeerd en als vals, veroordeeld en afgekeurd wordt.

Volgaarne, en uit innige overtuiging willen wij met den heer *d'A.* lof en eer toebrengen aan de onwaardeerbare diensten door de brave schutterij in 1850—1854 bewezen; Zijn Edele

veroorlove ons echter prozaisch te blijven, en bij de redenering over het bekende tot het onbekende (van het voorlede tot de toekomst), andere beginselen in het oog te houden en andere gevolgtrekkingen te maken, dan die welke reeds een zeker burgerregt schijnen verkregen te hebben.

Wanneer het ons is mogen gelukken, in het oordeel van den achtenswaardigen briefschrijver, onze uitingen te regtvaardigen, en Zijn Edele te overtuigen, dat de vrij scherpe toon des briefs ons, om zijns persoons wille, niet tot wederkeerigheid heeft kunnen verleiden, dan hebben wij ons doel volkomen bereikt.

J. C. VAN RIJNEVELD.

BESCHOUWING

DER

LIGTE RUITERIJ EN DER ONGEREGELDE RUITERBENDEN
IN DE ONDERSCHIEDENE WERELDDEELEN.

(Vervolg van n°. 5.)

(VERVOLG DER OOSTERSCHE LIGTE RUITERIJ TE KALISCH.)

II. Uitrusting van het Muselmansche regiment.

Wegens het voorkomen van dit Muselmansche regiment, dat uit 5 eskadrons van 48—60 paarden bestond, die zich steeds op één gelid rangschikken, heeft de overste *v. Decker* aangeeteekend: dat de officieren en manschappen, bij hun olijfkleurig en oostersch gelaat, er zeer jeugdig uitzagen, terwijl hunne houding vrij en ongedwongen, zelfs driest was, schoon binnen de palen van militaire welvoeglijkheid blijvende.

Eene en dezelfde kleederdragt en uitrusting is allen gemeen; slechts de meerdere kostbaarheid en schoonheid van wapens, kleeding en paarden, onderscheidt officieren en gemeenen.

De Oostersche kleeding is bij allen geheel willekeurig, wat de stof betreft, overeenkomstig het vermogen; bij de officieren is zij van zijde en goudstof, bij de soldaten van gekleurd merinos, bij verkiezing van de bontste kleuren, of van eene andere ligte wollen stof; doorgaans is het onderkleed van helderder, het bovenkleed, met opene opgesnedene mouwen, van donkerer kleur, op de naden met galon bezet; voorts eene gekleurde of witte wijde turksche broek en geele of roode laarzen.

Wederzijds op de borst dragen zij twee rijen patroonkokers, de onderste voor gewone pistoolpatronen, en de bovenste, zijnde ijvoren kokers, tot los kruid, bij de officieren sierlijk ingelegd; waarvan de voornaamsten niet zelden de ruimnaald aan een meervoudig zamengedraaid snoer van echte paarden hebben hangen; zooals hunne gala-kleederen ook vaak met deze en edele gesteenten bezet zijn.

Prachtig en zonderling in het oog vallende is hunne paarden-uitrusting, daar een manenkap van bont meubelkatoen, den hals, den kop en de ooren bedekt. Over den kleinen hoogen turkschen zadel ligt een bontkleurig, met galon omzet schabrak, zeer net gestikt, vaak met paarden bezet; voortuig en staartriem zijn met pukkels versierd.

Het hoofdwapen dezer Aziatische ruiters is een zeer lang turksch, meestal getrokken geweer; de loop gedamaseerd en keurig met zilver ingelegd; het slot in den bekenden turkschen vorm, met een geribd pandeksel, terwijl het beslag, meestal van zilver of verguld, zeer sierlijk is bewerkt. Een of meer lange gedamaseerde pistolen, met eenen zoogenaamden Duitschen kolfknop en met zilver of ijvoor ingelegde schacht, steken in den gordel, of hangen aan een koord over den schouder, gelijk zulks voor het geweer, door een gestikten daaraan hangenden riem, ook mogelijk wordt gemaakt.

De sabel, van turkschen vorm, met eene gedamaseerde kling, is, even als de dolk met een effen greep, die aan de rechter zijde gedragen wordt, zeer rijk versierd.

2. De Tschirkessen.

De Tschirkessen mogen in de rij der volkstammen, welke als ruiters uitmunten, in de eerste plaats en met regt de beroemde Mamelukken op zijde gesteld worden, met welke zij in uitmuntendheid van wapenrusting, paarden en wapenbehandeling wedijveren. Eenige bijzonderheden wegens hen, door den generaal *von Bismark* medegedeeld, zijn geschikt om hun krijgshaftig voorkomen te doen kennen.

Slechts gedeeltelijk is deze krijgshaftige volksstam van den Kaukasus aan het Russisch oppergezag onderworpen. De Tschirkessen leven nog altijd in hunne gebergten, naar de oude zeden en gewoonten, gelijk voormaals in Duitschland de Edelen, in de tijden der ridderschap en van het vuistregt. Zij bestaan uit verschillende geslachten, die aan hunne bijzondere opperhoofden gehoorzamen. Deze bewonen kasteelen, die, overeenkomstig hun krijgshaftig bestaan, meer of min gunstig ter verdediging gelegen en ingerigt zijn, daar nu eens de een den anderen den krijg aanzegt, dan weder zij zich onderling verbinden, hetzij om de bezittingen van een nabuur te vermeesteren, of wel om zich tegen het bestuur van den souverain te verzetten, al naardat hunne belangen tot het eene of andere neigen.

De uitstekende bekwaamheid in de rijkunst en in het gebruik der wapenen, welke hen eigen is, wordt nog verhoogd door de voortreffelijkheid hunner paarden, zijnde van den edelsten Arabischen oorsprong, die, bij de eigendommelijke vol-

komenheid van dit ras, eene meerdere gehardheid tegen de ongemakken en de guurheid der jaargetijden voegen en dus als oorlogspaarden misschien hoven alle andere den voorrang verdienen. — Ook is het zijn paard en zijne wapens waaraan de Tschirkes de hoogste waarde hecht en waarop bij zich het meeste verhoovaardigt, terwijl zijne grootste pronk bestaat in zijn opgetuigd paard en in zijne kostbare rijk versierde wapens.

Niet gelijk bij een groot gedeelte der andere Oostersche natien, bestaat zijn hoofdwapen uit de lans, maar in schietgeweer, wordende de lans bij hen door een lang turksch geweer met eene dunne greep, zeer ligt en van een klein kaliber, vervangen. Zij dragen hetzelfde op den rug en besloten in een foudraal van bruin leder met lang haar, waardoor de geweren tegen alle vocht beschermd zijn. Voorts hebben zij nog een pistool, hetwelk in een rondom het lijf gaanden gordel, in eene soort van lakenschen koker geplaatst en zoodanig achter de linker heup bevestigd is, dat de rechter hand, door eene gemakkelijke beweging achter den rug, de kolf kan grijpen en het pistool trekken. Een turksche sabel, doch niet zoo krom als die der Mammelukken, hangt, even als bij deze, aan een zijden koord, dat bandelierswijze over den rechter schouder gaat. Aan hunnen gordel hangt schuin een tweesnijdige dolk, en naast deze bevindt zich een klein zilver doosje, hetwelk de vuursteen, de aftrekker en andere tot het wapenonderhoud noodige gereedschappen bevat. Tot berging der patronen hebben zij, ter wederzijden op de borst kleine zakken, doorgaans van rood of ander afstekend laken genaaid, die in den vorm van een dwarsfluit-foudraal, houten, met zilveren nagels versierde kokertjes bevatten, waarin zij de patronen steken.

In parade en in het gevecht, worden de lange geweren op de rechter dijs geplaatst. Al deze wapens zijn uitmuntend en zorgvuldig bewerkt; die der opperhoofden en officieren zijn bijzonder rijk met goud, zilver, zelfs met edele gesteenten versierd, waarin zij, gelijk mede in de kostbaarheid van kleeding en uitrusting der paarden, volgens Oostersche wijs, zich voornamelijk zoeken te onderscheiden. Hunne vorsten voegen daarbij de paardenstaarten, welke zij als teeken hunner waardigheid, evenals de Turken, voor zich uit doen dragen.

De paarden zijn wel klein van gestalte, doch vol vuur, en meerendeels, uit hoofde van de deugzaamheid der hoeven, onbeslagen. De zadels, van Oosterschen vorm, zooals het schabrak en de verdere uitrusting, hebben groote vlakke stijgbeugels. Het hoofdonterscheid tusschen hen en de Arabische of Turksche ruiters bestaat daarin, dat hunne paarden niet met het straffe Turksche ringgebit, maar slechts met eene eenvoudige trens, gelijk die der Kozakken en Kalmukken, getoomd zijn. Aan deze trens bevinden zich zeer groote ringen, om het uit

den mond trekken van het gebit, te verhoeden. Hiermede besturen zij hunne paarden op eene uitmuntende wijze, zonder dat deze de schadelijke gevolgen van de ruwe werking der stangen ondervinden, waardoor de beenen der Turksche paarden zoo spoedig bedorven worden.

Een aantal dezer strijdbare bergbewoners vormt een eskadron der Russische keizerlijke lijfwacht, welke zij, in hunne rijke nationale Oostersche kleeding, een groot sieraad bijzetten.

In staatsiedragt hebben zij het scharlaken opperkleed met zitveren snoeren en galons bezet, even als, schoon minder rijk, hunne gewone kleeding, welke donkerblauw is. Onder dat kleed dragen zij een maliën-hembd of koller van fijne blanke stalen ringetjes zamengesteld, van uitmuntende hoedanigheid, volkomen tegen alle blanke wapens bestand, en tot hoogen prijs betaald wordende. Een ronde stalen helm verstrekt tot hoofdedekking, waaraan eene tot op de schouders afhangende kap van maliën vereenigd is. De gewone muts is rond, van pelswerk, rijk met galon versierd. Een pantalon van zwarte kleur, met korte roode spitse laarzen, zonder sporen, maakt de verdere kleeding uit, welke voor de kadets uit eene hemelblauwe litewka en wit perkal ondergoed, bestaat.

In hunne krijgsvoering pogen zij steeds den eersten aanval bij verrassing te doen, hetwelk hen te gemakkelijker valt door de snelheid hunner paarden. Zij kunnen ook zonder gedruis de vijandelijke posten naderen, aangezien hunne wapenen, die zij allen wel bevestigd bij zich hebben, niet kletteren, en de onbeslagene paarden geen gedruisch maken; terwijl zij, om daarenboven zich in stilte van de vijandelijke vedetten te ontslaan, van pijl en boog gebruik maken, waarvan ook de officieren en opperhoofden voorzien zijn.

In het begin van het gevecht, beproeven zij op de flanken van den vijand in dier voege te manoeuvreren, dat het midden zoo lang zich verdedigend gedraagt, tot de vleugels, onder eene of andere begunstiging van de grondgesteldheid, hunne omsingelende beweging hebben volvoerd. Alsdan geven zij, door een teeken of aanvalskreet, hiervan het midden berigt, dat nu dadelijk met geweld, onder krijgsgescreuw voortrukt. Deze aanvalswijs, welke de gewone der Kozakken en andere Oostersche ruiterscharen is, wordt dikwerf met geluk be kroond.

Aan het wonderbare grenst de behendigheid en stoutheid dezer ruiters, welke wij meer dan eenmaal in de gelegenheid geweest zijn te bewonderen, en niet minder de vlugheid en veerkracht van derzelver paarden in het overspringen van diepten en in het bewegen op de moeilijkste hoogten. In het bewustzijn van hunne eenzelvige meerderheid, bieden zij stoutmoedig en met voordeel het hoofd aan alle andere, zelfs aan de uitmuntende Russische ruitery; — de stoutste Kozakken duchten hen meer, dan eenige andere hunner tegenstan-

ders. — Alleen het geweer- en geschutvuur kan hen onzag inboezemen, zooals de voortreffelijke orde en leiding, waarmede de gewone ruitery hen het hoofd kan bieden.

Met bewondering beschouwde men de behendigheid der Tschirkessen en andere Oosterlingen, bij de wapenschouwingen te Petersburg en Kalisch, in het bestuur hunner paarden en in het behandelen hunner wapenen. Een blad papier of een ei op den grond gelegd, wordt door de, in vollen ren voorbij jagenden ruiters, zoowel met het lange geweer als met het pistool, zelden gemist, bij welk laatste hij zich van het paard naar den grond buigt, terwijl hij met het lange geweer, zoowel voor- of achterwaarts, doel neemt, daarbij zich in den zadel oprigt, de teugels laat vallen, na het losbranden het geweer om het hoofd zwaait, en, zoo hij het niet over de schouder werpt, het met de rechter, zooals de teugels met de linker hand hervat.

«Nooit» — zegt de generaal v. Bismark — «heb ik beter gebruik van het schietgeweer dan door deze Oosterlingen zien maken, en de voordeelen zien bewijzen, welke door behoorlijke oefening er uit te trekken is; hiervan getuigen hunne gedurige onderlinge oorlogen. In Europa is alleen door verwaarloozing, het gebruik van het schietgeweer in de flankergevechten der ligte ruitery in eene minachting geraakt, welke weldra zou verdwijnen, indien men de Tschirkessen ten voorbeeld nemende, onze ruiters de bekwaamheid in het gebruik van ver treffende schietgeweren trachtte mede te deelen.»

Niet minder mannten zij in andere oefeningen uit. Men zag hen dikwijls, in vollen ren, twintig malen van en op hunne paarden springen, zelfs overeind op dezelve staan, waartoe zij de stijgbeugels kruiselings over den zadel lagen, zoodat de linker regts, de rechter links komt, waarin zij dus verkort, zich oprigteten, en dus staande, in den renloop den aanval deden. Een treffende aanblik leverde zoodanige beweging op, welke onder die oefeningen behoort, die de Oostersche ruiters ten bewijze hunner behendigheid, bij voorkeur uitvoeren, en die wij met bewondering aan den Don, door de Kozakken, bij gelegenheid hunner zamenkomsten op feestdagen, meermalen zagen verrigten.

Uitstekend geschikt weten zij hunne paarden te wenden en te drasijen in de eenzelvige gevechten, waarbij zij paarswijze, als flankeurs, zich te zamen houden, kampen en elkander ondersteunen. Vlugtende en achterwaarts gekeerd, schieten zij op hunne vervolgers, buigen zich, tot dekking, geheel aan de eene zijde van het paard over, terwijl zij slechts het oogenblik afloeren, dat hun tegenstander het geweer losgebrand heeft, om dadelijk daarop weder tot den aanval, met een woest geschreeuw, over te gaan. Deze enkele paren vermeerderen zich langzamerhand achtervolgens, tot dat eindelijk alle ruiters aan den kamp deel nemen.

Alle berigten stemmen overeen wegens de even wondervolle als verrukkende vertooning, die de vereeniging dezer verschillende Aziatische ruiters stammen in het leger van Kalisch opleverde, waar zij als derzelve vertegenwoordigers in vollen luister optraden. Vooral treffend was de aanblik der afstammelingen van het echte Kaukasische ras, in wier schoone gelaats-trekken den stam der Europeesche natien niet te miskennen is, en wier rijke wapens, edele paarden, bonte flodderende Oostersche kleeding, shawls en paardenkleeden de schilderachtigste voorstelling aanboden.

Boven alles was dit het geval bij de wapenschouwing des keizers, op den 20sten Augustus, over de gezamenlijke ligte Oostersche ruitery, in het dal der Prosna; welke ruitery uit Tschirkessen, Kurden, Georgiërs, Tartaren en Kozakken bestond, ruim 1600 paarden sterk was en onderscheidene bewegingen en spiegelgevechten uitvoerde, die wel het treffendste militaire schouwspel ten toon spreidden, wat Europa sedert de midden-eeuwen zag.

Men verbeelde zich de bonte kleederdragt van een aantal Kurdistansche ruiters, vermengd met de rijk gekleedde Georgiërs en Kozakken, daartusschen de schitterende helmen en maliën-kolders van een vijftigtal Tschirkessische vorsten en edelen, waarvan ieder, door voorkomen, wapens en kleurschakering, aan de tijden van *Jvanhoë* en *Richard Leeuwenhart* herinnerde; daarbij een hevig geweer- en pistoolvuur, dikwijls door *Allah-* en *hurrah-*kreeten overstemd, en men kan zich een flauw denkbeeld van dit oogenblik vormen, waarbij het beeld des oorlogs niet ontbrak, om de werkelijkheid voor te tooveren, aangezien een vierhonderd Kurden tegen elkander rennende, in den strijd om de bij Erzerum veroverde banier, het spiegelgevecht zoo ernstig begonnen, dat meer dan 20 generaals en adjudanten zich vruchteloos tusschenbeiden wierpen om hen te scheiden; zoodat eindelijk de monarch — hun *Padischa* — zelf, met opgeheven dreigenden vinger, tusschen hen moest injagen, om de schermutseling zonder ernstig bloedvergieten een einde te doen nemen.

Wordt vervolgd.)

****...N.

VUURWERKERIJ.

NADERE ONTWIKKELING VAN HET MEIJERSCHE STELSEL.

(Vervolg van N°. 2.)

De derde verbinding, of het derde mengsel, namelijk die van chloorzure potasch (*chlorin-potasch*), zwavel en kolen (79:10:11), dat M. MEIJER *chlorin potasch-buskruid* (vroe-

ger Muriatisch buskruid) noemt, heeft met het gewone buskruid zeer na overeenkomende eigenschappen. Bij de verbranding levert het insgelijks koolzuurgas. De chloorzure potasch speelt hierbij dezelfde rol als het salpeter bij het buskruid, dat de zuurstof moet leveren, om de kolen in koolzuurgas te doen verkeeren; het is derhalve weder het vat dat de zuurstof bevat, welke door de zwavel zoo volledig mogelijk moet uitgeperst worden, door zich met het potassium te verbinden. Stikstof wordt er echter niet geboren, zooals bij de verbranding van het gewone buskruid, maar wel chloorgas. Als de verbranding theoretisch juist geschiedt, dan zullen 100 deelen chloorzure potasch-buskruid opleveren:

42 deelen koolzuur-	} gas.
22 » chloor-	
56 » zwavel-potassium als overblijfsel.	

Er worden dus bij de verbranding van 100 chlorin-potasch-buskruid, vier deelen gas meer ontwikkeld, dan bij de verbranding van 100 deelen gewoon buskruid. Om deze reden, als ook omdat de verbranding veel sneller plaats heeft, en de chloorzure potasch hare zuurstof reeds bij lagere temperatuur afgeeft, en alzoo, bij gelijke verhitting, in korten tijd reeds even zooveel werking doet als de salpeter, zal het chloorzure potasch-buskruid veel heviger werken dan het gewone buskruid. De snelle ontwikkeling van het gas maakt de werking van dit buskruid stootender en vernielender voor de insluiting, terwijl deszelfs voortdrijvende kracht minder is dan bij het gewone buskruid.

Wij hebben gezegd, dat de chloorzure potasch hare zuurstof reeds bij lagere temperatuur vrij maakt, en van daar dus ook de oorzaak, waarom dit kruid, door een' slag met een hard voorwerp, kan ontstoken worden; namelijk bij eene temperatuur die door eenen slag of eene wrijving kan geboren worden. Dit mengsel, dat men in de vuurwerkerij vroeger niet aanwendde, kan nu gebezigd worden, dáár waar men eene ontsteking wil doen plaats hebben, zonder een gloeiend lichaam te gebruiken, en wel door percussie, door wrijving, of door bevochtiging met zwavelzuur.

De vierde verbinding of het vierde mengsel, chloorzure potasch en zwavel (79:21), door *M. Meyer chloorzure- of chlorin-potasch-zwavel* genoemd, heeft eene met de salpeterzwavel gelijkaardige werking. Bij hare verbranding wordt, in stede van stikstof, chloorgas geboren, en-wel, als de verbranding ook hierbij theoretisch juist geschiedt, zullen 100 deelen chlorin-potasch-zwavel opleveren:

21 deelen zwaveligzuur-	} gas.
25 » chloorzuur-	
56 » zwavelzure potasch, als overblijfsel.	

Dit mengsel verbrandt tamelijk snel, terwijl de warmte welke

de zwavel ontwikkelt toereikt, om de zuurstof uit de chloorzure potasch te drijven. Intusschen geschiedt de verbranding van dit mengsel echter geenzins zoo snel als het gewone en het chloorzure potasch-buskruid, en geeft het bij zijne verbranding niet dat helle, verblindende licht, dat de salpeter-zwavel voortbrengt. Deszelfs vlam neemt zeer gemakkelijk vreemde kleuren aan, dat de salpeter-zwavel, op enkele uitzonderingen na, niet doet, om welke redenen het dan ook bij uitsluiting tot voortbrenging van bonte vlammen in de vuurwerkerij gebezigd wordt.

De vier mengsels of verbindingen, welke wij hierboven (zie ook n°. 1 en 2) in hare samenstelling beschouwd hebben, kunnen als de grondstoffen der geheele vuurwerkerij worden aangenomen. Met de kennis harer werkingen is ook de weg aangewezen, wat men te doen heeft als er eene bepaalde wijziging in de bekende werkingen verlangd wordt, b. v.: eene verandering in de snelheid van de verbranding, eene verandering der gas-volume, der temperatuur, of van het lichtend vermogen.

Als algemeenen leidraad voor het samenstellen der sassen, kan men derhalve, op grond van het hierboven medegedeelde, het volgende in acht nemen:

1. Sassen die veel gas moeten voortbrengen (spuit- en drijfsassen), en die moeten hitten of doen ontsteken (vlamsassen), moeten uit buskruid en salpeter-zwavel worden zamengesteld; de eerste moeten meer buskruid, de andere meer salpeter-zwavel bevatten.
2. Sassen die eenen bepaalden tijd moeten branden, worden uit dezelfde grondstoffen zamengesteld; de verhouding wordt vastgesteld naar gelang van den gevorderden brandtijd.
5. Sassen die een zeer helder wit licht moeten voortbrengen, zullen uit salpeter-zwavel met de kleinst mogelijke verhouding buskruid moeten bestaan.
4. Sassen die bontgekleurde vlammen moeten voortbrengen, kunnen alleen worden zamengesteld uit chlorin-potasch, zwavel (1) en eene onverbrandbare zelfstandigheid, welke, gloeiend opwaarts gevoerd, de vlam kleurt. Zij kunnen ook nog gevormd worden uit chlorin-potasch-zwavel, en enkele verbindingen van een salpeter-zuur zout met zwavel.
5. Sassen, die door eenen slag (percussie), door wrijving, of door de bevochtiging met zwavelzuur moeten ontstoken worden, zal men dienen zamen te stellen uit chlorin-potasch-kruid met chlorin-potasch-zwavel.

(1) De groene vlam hiervan uitgezonderd, die ook door salpeter-zwavel kan verkregen worden.

De salpeter-zwavel-verbindingen en de ontbrandbare zelfstandigheden in de sassen voor de gekleurde vlammen, zijn als vertragende grondstoffen; de buskruid-verbindingen en de chlorin-potasch-zwavel, in de sassen voor bonte vlammen, zijn daarentegen als de versnellende grondstoffen te beschouwen. De wijze hoe nu die vertraging of versnelling der verbranding, door de reeds opgegevene verhouding, of door tusschenverhoudingen, kan verkregen worden, zal wel niet verder dienen te worden ontwikkeld; daarenboven zal dit later duidelijk genoeg blijken uit de resultaten onzer proefnemingen.

Na deze voorafgaande beknopte verklaringen van het Meijersche stelsel der vuurwerkerij, vermeenen wij alsnu gevoeglijk te kunnen overgaan tot de beschouwing van de uitkomsten onzer proefnemingen, en daarbij de rij der proportionele sasmengingen volgende (te vinden in de tafel, zie n°. 1), te beginnen met de *sputtsassen*.

(Wordt vervolgd.)

J. C. v. R.

AAN DEN SCHRIJVER VAN DE DENKBEELDEN OVER DE
OEFENING DER ZWARE KAVALLERIE, VOORKOMENDE
IN DEN 6^{den} JAARGANG (1858, pag. 274).

Ten einde de vooringenomenheid, welke nog bij vele tegen de nieuwe rij- en afrigtings-kunst bestaat, zooveel mogelijk te doen verdwijnen, was het reeds voor lang ons voornemen geweest, bovengemeld artikel te beantwoorden. Wij wilden echter eerst de nieuwe wijze van afrigten en rijden, zoowel theoretisch als praktisch beoefenen, ten einde door ondervinding te kunnen beoordeelen, in hoever dezelve voor ons geschikt was. Thans van derzelfer doelmatigheid volkomen overtuigd, vatten wij de pen op, om eenige gezegden van den geachten schrijver te bestrijden, hoewel met de overige geheel instemmende.

Wij zijn het volmaakt met den S. eens, als hij zegt: dat bij kurassiers de grootste samenhang moet heerschen; hiertegen valt niets te zeggen; maar om dien samenhang te verkrijgen en te behouden, moet ieder kurassier eerst goed afzonderlijk in de rijkunst en den wapenhandel afgerigt en zijn paard behoorlijk toegereden zijn. Om goed vereenigd te blijven, moet de kurassier in alle gangen en omstandigheden volkomen meester van zijn paard wezen; iets dat onmogelijk is, als man en paard slecht afgerigt zijn. Komt het na den aanval tot de *mêlée*, zooals bij Regensburg (1809), dan is de afzonderlijke rijkunst en wapenhandel voor hem van nog grooter belang. De lichte kavallerie moet het in het afzonderlijk rijden, tot een nog hooger trap van volmaking brengen.

Daar nu de rijkunst, de afrigtingskunst en de wapenhandel, bij onze kavallerie, ook almede ten gevolge van de gebrek

kige reglementen, ten achteren was, deed het gouvernement zeer wel, hierin te willen voorzien en dit belangrijk punt te verbeteren.

Men liet daartoe het Pruissische reglement vertalen, en men verkoos de Duitse school boven de Fransche, welke dan ook verreweg te verkiezen is. Ongelukkig viel deze vertaling slecht uit, en de goede eenvoudige grondbeginselen werden verward voorgesteld, hetgeen voorzeker geen middel is geweest, om de vooringenomenheid tegen het nieuwe weg te nemen. Doch hoe verward ook de voordragt is, en hoe menigvuldig de tegenstrijdigheden ook zijn die men in het eerste deel aantreft, niemand zal echter beweren, dat het van een kurassier en zijn paard te veel gevegd is, als hij alle bewegingen kan uitvoeren, welke daarin voorkomen.

Vergelijkt men de oude met de nieuwe houding te paard, dan ziet men, op het plaatje van het Fransche reglement, de ruiters met de beenen bijna tegenover den schouder van het paard geplaatst (zooals trouwens nog door vele officieren gereden wordt), hetgeen het gebruik der beenen — de ziel van het rijden — zeer belemmert. De bewegingen van de stangvuist waren zeer groot, hetgeen noodzakelijk werd door het slechte gebruik der beenen; thans is de houding meer overeenkomstig met de goede bestiering van het paard; de beenen zijn geplaatst dáár waar ze werken moeten.

De bewegingen van de stangvuist zijn ook voldoende, want het is niet door de teugels, dat men het paard doet wenden; deze leiden het tot de wending in, wijzen hetzelfde den weg en bepalen het hoofd naar de zijde der wending, terwijl het paard door de beenen tot de wending genoodzaakt wordt; dit kan nu niet geschieden, als men met de knieën tegen den pistoolholster is geplaatst, en te paard zit als op een leuningstoel.

De schrijver zegt verder, over de wijze van het afrigten der paarden sprekende, dat zij hierdoor te gevoelig worden, hetgeen in het gelid zeer nadeelig is, en deze methode van afrigting voor onze kurassiers-paarden niet geschikt maakt.

Z. E. schijnt dus deze methode af te keuren. Indien ik mij niet vergis, was dezelve op dien tijd aan den S. nog maar van hooren zeggen bekend, als zijde weinig of niet verkrijgbaar; of wel, Z. E. heeft het werk van *Seidler* en de tweede en derde deelen der afrigtingskunst niet met die aandacht bestudeerd, welke deze werken verdienen, anders zou Z. E. gelooven wij, er geheel anders over gedacht hebben.

Dat die groote gevoeligheid in de gelederen zeer nadeelig is, zal niemand betwijfelen, en het is dan ook om die reden dat deze afrigting ten doel heeft de paarden naar de beenen te leeren luisteren, zelfs het allergevoeligste, zoodat ze goed aangedrukt kunnen worden, zonder dat het paard onrustig

wordt. (Zie *Seidler*, pag. 76, 77, en pag. 53 van het door mij vertaalde derde deel.)

Indien nu de S. de door mij vertaalde twee deeltjes met aandacht bestudeert, en vooral dat, hetwelk in de inleiding van het 2de Deel, en op pag. 50, 3de Deel, geschreven staat, dan geloof ik, dat Z. E. van zijne vooringenomenheid zal terugkomen, en met mij overtuigd zijn, dat deze wijze van afrigting ook voor onze kavallerie zeer geschikt is, en dat een kurasierspaard, hetwelk de lessen van het eerste deel niet kan uitvoeren, niet als remonte-paard mag aangenomen worden. Voor het overige stem ik geheel met den geëerden schrijver in; hij heeft de gebreken duidelijk en kort voorgedragen. In de hoop dat men er gevolg aan geven zal en wij het weldra geheel eens zullen worden, noem ik mij, van den geachten schrijver,

De gehoorzame dienaar,

B. VAN MERLEN.

GEMENGDE BERIGTEN.

De benoeming van een groot aantal honoraire adjudanten van Z. M. den Koning, heeft eene onderscheiding daargesteld, die het leger verheft, en die voor hetzelfde het vooruitzicht op eene hooger positie in onze maatschappij. Daardoor toch heeft Zijne Majesteit, als ware het, bij elk der korpsen een gedeelte van Hoogstdezelfs militair Huis gevestigd, en zich in de gelegenheid gesteld, om meer direct met de wezenlijke belangen der verschillende korpsen bekend te worden. Volgens het gevoelen van een onzer correspondenten, welke dezen maatregel met den stempel des tegenwoordigen tijds heeft willen karakteriseren, was het leger op den 8sten October, met 25 ten honderd in waarde gestegen.

Eene, voor een der korpsen van het leger voorzeker minder aangenomen tijding was, dat Z. K. H. Prins FREDERIK der Nederlanden, Hoogstdezelfs dienstbetrekking tot dat korps had nedergelegd, met behoud van den titel en waardigheid van generaal en grootmeester der artillerie. De artillerie is veel, — is zeer veel aan Hoogstdezelve verschuldigd, en wij gelooven niet te veel te zeggen, niet te beweren, dat het gevoel van innige erkentelijkheid, 't welk de Nederlandsche artillerie jegens dien Vorst zal blijven koesteren, steeds in het naauwste verband zal blijven met de herinnering aan de voorregten, welke dat korps onder Hoogstdezelfs Grootmeesterschap is deelachtig geworden, en aan het hooge relief dat het heeft mogen verkrijgen.

De onderscheidene artikels die wij van den Franschen kapitein JOACHIM AMBERT hebben overgenomen, hebben voorzeker velen onzer lezers belang doen stellen in eenen man, die de gelukkigste natuurgaven met uitgebreide kennis in zich vereenigde, en die door de publieke opinie in het Franche leger, als het ware, aangebeden werd. De navolgende bijzonderheden, hem betreffende, zullen derhalve niet ongewaardig zijn.

Onze lezers hebben dikwerf genoeg in de gelegenheid geweest, om zijne wegslependen schrijftant te bewonderen, en op te merken met hoeveel kracht hij de waarheid wist toe te rusten. Als een talent van den eersten rang optredende, en pleitende voor de belangen van een leger, dat hij ten sierraad verstreekte, kon het niet missen, of hij moest

zich vele vijanden berokkenen, onder sommige aanzienlijke personen, wier onbekwaamheid in reden stond met de hoogte waarop zij gepiaast waren. Kuiperijen en miskenning waren de gewone gevolgen der worsteling zijner eikende uitstekende verdiensten met niet minder uitstekende onbekwaamheid; in het kort: JOACHIM AMBERT nam, nu ruim een jaar geleden, zijn ontslag en vertrok naar Amerika, om verdriet, teleurstellingen en miskenning, door de indrukken, die hij in de nieuwe wereld zoude opdoen, te vergeten. Doch ook van daar pleitte hij nog voor een leger, dat zijn talent zoo uithundig toegejuicht had, en dat hem niet vergeten kon. Gelukkig, dat de tegenwoordige Fransche oorlogsminister een ander oordeel over hem had geveld. Het gezegde van *Segur*: « *Le talent disgracié dans les temps de calme est rappelé dans les jours de péril,* » is ook op hem bewaarheid. AMBERT werd aangezocht om terug te keeren, en daar de wet verbood, een officier die zijn ontslag genomen heeft, in denzelfden rang en ouderdom van dienst op de controlen van het leger te brengen, zoo werd hij door den oorlogsminister aangesteld bij het bataillon Spanjaarden dat aan de Pyreneeën georganiseerd werd, van waer hij hem aan zich trok als ordonnans-officier. Het Fransche tijdschrift *La Sentinelle*, deelt in zijn nummer van den 1sten October, dit bericht mede, als eene gebeurtenis die door het geheele leger zou toegejuicht worden. Wij zien alsnu met belangstelling eenige nieuwe vruchten van zijnen geest te ontmoeten.

In de *Allgemeine Militär-Zeitung* van den 10den October, vinden wij vermeld, dat men in het oefeningskamp der Beijersche troepen, dat nu onlangs in de omstreken van Neurenberg is betrokken geweest, heeft opgemerkt, dat men bij de kavallerie een overgroot aantal gedrukte paarden gehad heeft. Volgens het oordeel van sommigen, zou men in den bouw der Duitsche paarden voornamelijk de aanleidende oorzaken dezer zadelkwetsingen moeten zoeken, o.m. welke redenen men verwachtte, dat het Beijersche gouvernement de kavallerie, even als vroeger, weder zoude doen remonteren uit de Wallachysche steeterijen. Deskundigen zijn daartegen opgekomen, omdat een zodanige maatregel de paardenteelt in Beieren te niet zou doen loopen. Deze beweren ook, en zoo het schijnt niet zonder grond, dat de oorzaken der opgemerkte menigvuldige zadeldrukkingen niet moeten gezocht worden in den ruggebouw der Duitsche paarden, maar wel daarin dat men de paarden in de garnizoenen te weinig gebruikt; dat de ruggen der paarden niet genoeg gewend worden aan het dragen van den zadel, en dat de gewone exercitiën en wandelritten de paarden niet genoegzaam harden voor het veldgebruik.

De scherpschutterskorpsen, welker nut door de Franschen zoolang bestreden is, zijn nu voor vast opgenomen in de zamenstelling van het Fransche leger. De uitstekende diensten welke men van het zogenoemde model-bataillon, *tirailleurs de Vincennes*, in de veldtogten in Afrika getrokken heeft, hebben tot dezen gewigtigen maatregel aanleiding gegeven. Een koninklijk besluit, in de afgelopen maand genomen, heeft de oprichting van acht dergelijke bataillons gelast. Duitsche officieren, die het eerstbedoelde bataillon gezien hebben, zeggen, dat, hoewel de wapening en uitrusting dezer tirailleurs allen lof verdiende, hunne gevoelendheid voor de scherpschuttersdienst echter nog geenszins in vergelijking kan gebragt worden met de Oostenrijksche en Pruisische korpsen van dien aard. Intusschen vermoenen zij met overtuiging te kunnen beweren, dat dit wapen in de hand van den Franschen infanterist, door de natuur met al de hoedanigheden voor den kleinen oorlog toegerust, met der tijd nog ongekende strijdkrachten in het leven kan roepen. Tot nog toe ontbreekt het hun aan een systematisch onderrigt, en aan officieren voor die dienst speciaal opgeleid.

ERRATA.

Bladz. 84, 1ste kol. reg. 33, staat: het 2de bataillon Noordhollandsche stedelijke schutterij, lees: het 1ste bataillon der 2de afdeling N. H. schutterij.

BIJLAGE IV.

BEHOORENDE BIJ DEN MILITAIREN SPECTATOR, 9de DEEL, N°. 4.

(Maand October, 1840.)

LAATSTE BENOEMINGEN, OVERPLAATSINGEN EN VERANDERINGEN BIJ HET LEGER.

BENOEMD:

Tot gen. der inf.: de luit.-gen. op non-act. R. Bon Fagel. Tot adjudanten van Zijne Majesteit: de maj. P. G. R. Bon Snouckaert van Schauburg, van het reg. lans.; de kapⁿ. J. P. W. Gierard de Miolet van Coehoorn, van het korps rijd. art., J. G. W. Merkes, van het korps ingenieurs, de 2de kap. D. Baron Tindal, van den gen. staf en de 1ste luit. C. H. F. Jonkh. Van Capellen, van het reg. lans. Tot adjudanten van Z. M. in buitengewone dienst, zonder bezwaar van 's Rijks schatkist: de luit.-gen. A. Schuurman, dir.-gen. van oorl.; de gen.-majⁿ. P. S. R. van Hooff, chef van de alg. dir. der genie; H. Graaf de Cruquenborg, F. C. List, komm. de 2de art.-inspectie; J. A. H. de la Sarraz, dir. van het dep. van den grootm. der art.; O. J. H. Graaf van Limburg Stirum, komm. de 1ste brig. van de 2de div. inf.; de kolⁿ.: C. Nepveu, belast met de opperdirectie van het bureau van den gen. staf, te 's Hage, Graaf Dumonceau, komm. de brig. ligte kav., H. Roijen, van het reg. huss. n°. 6, de kol. jonkh. J. N. Everts, komm. de afd. gren.; de luit.-kol. L. J. Gantois, van het reg. lans. Tot plaats. komm. van de 2de kl. te Maastricht: de luit.-kol. J. Sybers, van de 7de afd. inf. Tot maj. en plaats. komm. van de 5de kl. te Leyden: de kap. J. B. Schryber, van de 4de afd. inf. Tot maj.: de kap. P. C. Mourents, plaats-maj. der 1ste kl. te Bath. Bij de afd. jagers, tot luit.-kol.: de maj. J. L. Madiol, van de afd. Bij de 2de afd. inf., tot maj.: de kap. W. Wortman, van de afd. jag. Bij de 5de afd. inf., tot maj.: de kap. J. F. P. George, van de afd. gren. Bij de 4de afd. inf., tot komm.: de luit.-kol. J. W. Techters, van de 10de afd. inf. Tot maj.: de kap. A. R. Z. E. Bon de Bieberstein, van de 5de afd. inf. Bij de 5de afd. inf., tot maj.: de kap. C. F. Koch, van de 2de afd. inf. Bij de 6de afd. inf., tot maj.: de kap. W. P. Kamp, van de 7de afd. inf. Bij de 7de afd. inf., tot luit.-kol.: de maj. C. H. Menso, van de 5de afd. inf. Bij de 8ste afd. inf., tot maj.: de kap.-adj. J. Enderlein, van de 10de afd. inf. Bij de 10de afd. inf., tot luit.-kol.: de maj. G. J. Buchner, van de 5de afd. inf. Bij het alg. dep^{ot} der landm. n°. 53, tot luit.-kol.: de maj. E. C. L. Gall, van het korps. Bij de 6de afd. inf., tot kap.: de kap. op non-act. W. C. Margadant. Bij de 8ste afd. inf., tot kap.: de kap. op non-act. F. Breekpot. Bij de afd. jag., bij het 1ste bat., tot offic. van gez. der 2de kl.: de offic. van gez. der 5de kl. J. M. E. van Ghert, van de garn.- en hosp.-dienst op het fort Loevestein. Tot officⁿ. van gez. der 5de kl.: Bij de garnz.- en hosp.-dienst te Breda: de bez. kweek. der 1ste kl. J. H. van den Broek, van 's Rijks hosp. te Utrecht. Bij het bat. art.-transporttrein: de bez. kweek. der 1ste kl.

L. A. van Beek, van 's Rijks hosp. te Utrecht. Bij de afd. kur. n°. 5: de bez. kweek. van de 2de kl. J. van Breda Kolff, van 's Rijks hosp. te Utrecht. Bij de 7de afd. inf.: de bez. kweekⁿ. van de 2de kl. H. D. Goldbach en J. G. Munnich, van 's Rijks hosp. te Utrecht. Bij de 4de afd. inf.: de bez. kweek. van de 2de kl. J. R. de Brouwer, van 's Rijks hosp. te Utrecht. Bij het 6de bat. art. nat. mil.: de bez. kweek. van de 5de kl. J. W. Hoffman, van 's Rijks hosp. te Utrecht.

Verplaatsingen.

Bij de 9de afd. inf.: de maj. W. Bodegrave, van de 10de afd. inf., en de kap. H. J. Testas, van de 6de afd. inf. Bij de afd. jag.: de kap.-kwartierm. J. Fock van Coppenaar, van de 2de afd. inf. Bij de 2de afd. inf.: de kap.-kwartierm. J. H. Akkermans, van de 7de afd. inf. Bij de 7de afd. inf.: de kap.-kwartierm. C. C. Präger, van het korps min. en sapp. Bij het reg. huss. n°. 6: de kap.-kwartierm. P. Waaifort, van de 7de afd. inf. Bij de afd. kur. n°. 9: de kap.-kwartierm. P. G. van Crimpen, van het reg. ligte drag. n°. 4. Bij het reg. ligte drag. n°. 4: de kap.-kwartierm. D. Schäfer, van het reg. hus. n°. 6. Bij het korps min. en sapp.: de 1ste luit.-kwartierm. J. C. Kolkman, van het 5de bat. art. nat. mil. Bij de O. I. troepen: de 1ste luit. D. W. Becking, van de 1ste afd. inf. Bij de afd. jag.; bij het 2de bat.: de offic. van gez. der 2de kl. C. Honig, van het 1ste bat. der afd. Bij de garn. en hosp.-dienst op het fort Loevestein: de offic. van gez. der 5de kl. J. H. Jansen, van het bat. art.-transporttrein. Bij de 10de afd. inf., met bepaling dat hij daarbij à la suite gevoerd zal worden: de offic. van gez. der 5de kl. H. Wortman, van de afd. kur. n°. 5. Bij de afd. gren.: de offic. van gez. van de 5de kl. J. H. A. Lourens, van het 1ste bat. veld-art. Bij het 1ste bat. veld-art.: de offic. van gez. van de 5de kl. J. Teucht, van de 4de afd. inf. Bij de garn. en hosp.-dienst te 's Hage: de tijd. offic. van gez. van de 5de kl. J. Anslijn, van de 7de afd. inf. Bij de garn. en hosp.-dienst te Maastricht: de tijd. offic. van gez. van de 5de kl. S. C. Booiman, van het 6de bat. art. nat. mil.

Eervol ontslagen.

De offic. van gez. der 2de kl. L. J. de Jongh, van het 2de bat. der afd. jag. De tijd. offic. van gez. der 5de kl. H. Brandenburg, van de afd. gren. De 2de luit. I. d'Isay, van de 5de afd. inf.

Titulaire rang.

Dien van luit.-kol.: aan den gep. maj. P. Laasman.

Overteden.

De kol. Bronkhorst, komm. van de 4de afd. inf. De 1ste luit. F. Servais, van de 5de afd. inf. De maj. op non-activiteit J. F. Jehu.

